

Reguleringsmyndigheten
for energi

SFE AS
c/o Sogn og Fjordane
Energi AS,
Sørstrandsvegen 227
6823 SANDANE

Vår dato: 24.09.2026

Vår ref.: 202317274-24 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.: Knut Arild Flatjord

Unntatt offentlighet Fvl. § 13,1.ledd nr.
2, jf. offl. § 13,1.ledd

SFE AS – Vedtak– Brudd på forbudet mot markedsmanipulasjon og illeggelse av overtredelsesgebyr

1 Vedtak om brudd på forbudet mot markedsmanipulasjon

Reguleringsmyndigheten for Energi («**RME**») fatter følgende vedtak:

SFE AS (tidligere SFE Produksjon AS, «**SFE**»), org. nr. 984882106 pålegges å betale et overtredelsesgebyr til statskassen på 3 000 000 – tre millioner – norske kroner for å ha overtrådt forbudet mot markedsmanipulasjon gitt i NEM¹ § 5-4, jf. § 5-1, syvende definisjon bokstav a) ved å legge inn anslagsvis 350 handelsordrer i regulerkraftmarkedet som har gitt eller har vært egnet til å gi uriktige eller villedende signaler om pris i perioden 23. januar 2023 til 31. januar 2024.

2 Oppsummering av saken

RME varslet i brev av 14. august 2025 vedtak om brudd på forbudet mot markedsmanipulasjon og illeggelse av overtredelsesgebyr. I etterkant av varselet mottok RME ny informasjon i saken. På bakgrunn av den nye informasjonen, mente RME at deler av budgivningen som tidligere ble vurdert å være i strid med forbudet mot markedsmanipulasjon likevel var legitim. Ettersom RME gjorde en ny vurdering i saken, varslet RME et nytt vedtak.

¹ [Forskrift om netregulering og energimarkedet \(NEM\) - Lovdata](#)

SFE la i perioden 23. januar 2023 til 31. januar 2024 inn bud i regulerkraftmarkedet («RK») tilsvarende [REDACTED] MW. Av disse var [REDACTED] MW priset til vannverdi. Disse er ikke en del av denne saken. De siste [REDACTED] MW var i hele perioden priset til [REDACTED] EUR/MWh. [REDACTED] RME ba om en begrunnelse for den høye prisen. SFE svarte på RMEs henvendelser, men det var RMEs vurdering at vi ikke hadde fått informasjon som sannsynliggjorde at [REDACTED] EUR/MWh reflekterte reell marginalkostnad inkludert alternativkostnad (heretter «kostnad») for de aktuelle [REDACTED] MW. RME varslet derfor vedtak om brudd på forbudet mot markedsmanipulasjon i alle de tilfeller hvor de [REDACTED] MW var priset til [REDACTED] EUR/MWh.

Etter at SFE mottok varsel om vedtak mottok RME ytterligere informasjon fra SFE. SFE begrunnet mer i detalj hvorfor de mener [REDACTED] EUR/MWh er en reell kostnad. SFE har opplyst at de måtte prise inn risiko for at de først fikk tilslag på begge budene, altså [REDACTED] MW, og at begge budene deretter ble deaktivert samtidig i påfølgende time. En samtidig reduksjon av produksjonen med [REDACTED] MW innad i samme time kan i enkelte tilfeller være i strid med manøvreringsregelverket for Mel kraftverk. Likevel ønsket SFE å by inn de siste [REDACTED] MW, for å vise Statnett at ressursene var tilgjengelig, men til en høy pris.

SFE har redegjort for to handlingsalternativer i en situasjon hvor [REDACTED] MW blir deaktivert samtidig. Alternativ én er å flytte deaktivering til [REDACTED]. Produksjonen i dette kraftverket kan reduseres istedenfor Mel kraftverk i de tilfeller hvor [REDACTED] er en faktisk produksjon på [REDACTED] W eller mer. Kostnaden ved å flytte deaktivering til [REDACTED] vil være lik differansen mellom vannverdi for [REDACTED] og Mel kraftverk, samt et administrasjonstillegg anslått til [REDACTED] EUR/MWh.

Det andre alternativet er å [REDACTED]

[REDACTED] belastning på hele anlegget. Det er derfor er risiko for slitasje og skader på [REDACTED]. SFE har estimert den totale sannsynlighetsvektede kostnaden inkludert risiko for virkningsgradsreduksjoner og skader til minimum [REDACTED] EUR/MWh og maksimum [REDACTED] EUR/MWh. SFE mener derfor at samlet sannsynlighetsvektet kostnad og risikopåslag er godt over [REDACTED] EUR/MWh i disse tilfellene.

SFE har i sitt svar til varsel om vedtak av 14. august 2025 anført at alternativkostnaden, inkludert risikoen for samtidig deaktivering, ville være på over [REDACTED] EUR/MWh i alle tilfeller hvor SFE har bydd inn de siste [REDACTED] MW.

RME har gjort en ny vurdering basert på den oppdaterte informasjonen. RME har under tvil kommet til at SFE har sannsynliggjort at selskapet hadde en reell kostnad på [REDACTED] EUR/MWh i de tilfeller hvor deaktivering ikke kunne flyttes til [REDACTED]. RME vurderer videre at SFE ikke har sannsynliggjort at reell kostnad var på [REDACTED] EUR/MWh i de tilfellene hvor deaktivering kunne flyttes til [REDACTED]. RME mener SFE kunne beregnet sannsynligheten for at [REDACTED] ville produsere [REDACTED] MW eller mer. I de tilfeller hvor det var sannsynlig at [REDACTED] ville produsere [REDACTED] MW, burde de siste [REDACTED] MW blitt priset til kostnaden ved å flytte deaktivering til [REDACTED]. Denne kostnaden ville etter RMEs vurdering vært betydelig lavere enn [REDACTED] EUR/MWh.

RME mener SFEs praksis hvor de aktuelle [REDACTED] MW ble priset til [REDACTED] over en periode på et år, uten at budprisen reflekterte de reelle kostnadene for å aktivere ressursen, var egnet til å gi

uriktige signaler om pris. Denne type praksis vil være skadelig for balansemarkedenes integritet.

RME vurderer det videre som sannsynlig at aktiveringsrekkefølgen i RK ble påvirket av den høye prisen ved enkelte tilfeller, og at budgivningen derfor sannsynligvis også gav uriktige signaler om pris ved flere anledninger. Konsekvensen av at aktiveringsrekkefølgen blir påvirket er at øvrige markedsaktører får høyere ubalansekostnader enn det de fundamentale forholdene i markedet tilsier.

SFE har anslått at deaktiveringen kunne vært flyttet til [redacted] i omtrent [redacted] % av tilfellene. RMEs vurdering er at SFE har brutt forbudet mot markedsmanipulasjon i disse [redacted] % av tilfellene. De resterende tilfellene er etter RMEs vurdering priset til en reell kostnad, og utgjør derfor ikke markedsmanipulasjon.

RME mener det er riktig å reagere med overtredelsesgebyr i saken, og vedtar et overtredelsesgebyr på tre millioner norske kroner.

3 Sakens faktiske forhold

RME gjør oppmerksom på at både driften av markedene beskrevet nedenfor og vilkårene for deltagelse i disse er endret i etterkant av den perioden saken gjelder. Beskrivelsen under reflekterer derfor ikke dagens tilstand, men gir en riktig beskrivelse av forholdene på tidspunktet hendelsene fant sted.

3.1 De relevante markedene

Statnett SF («**Statnett**») har som oppgave å balansere forbruk og produksjon til enhver tid. Kraftsystemet utsettes kontinuerlig for påvirkninger som kan forstyrre balansen. Statnett som systemansvarlig håndterer disse ubalansene, og det viktigste virkemiddelet er kjøp av fleksibilitet i balansemarkedene.² Det er derfor viktig at aktører som påtar seg forpliktelser i disse markedene kan oppfylle disse, og at budprisen reflekterer de fundamentale forholdene i markedet.

Denne saken har sitt utspring i den norske delen av mFRR-markedet (regulerkraftmarkedet, heretter omtalt som «**RK**») og kapasitetsmarkedet for mFRR (omtalt som regulerkraftopsjonsmarkedet, heretter «**RKOM**»).

Reserver i RK er reserver som har en aktiveringstid på opp mot 15 minutter. De aktiveres manuelt på signal fra Statnett, avlaster reguleringsressursene med kortere aktiveringstid, og skal opprettholde balansen i systemet inntil en ny balanse nås i energimarkedet.

RKOM er et marked hvor tilbydere får betalt for å garantere at de deltar i RK. RKOM er et virkemiddel for å sikre tilstrekkelig mengde regulerkraft for å dekke nasjonale og regionale behov

² <https://www.statnett.no/for-aktorer-i-kraftbransjen/systemansvaret/kraftmarkedet/reservemarkeder/introduksjon-til-reserver/>

³ Se nærmere om disse markedene [her](#)

på budområdenivå.⁴ Tilbydere skal godkjennes av Statnett. Effekt fra både produksjon og forbruk kan tilbys i RKOM. Kraftprodusenter bidrar med fleksibilitet ved at de har mulighet for en rask produksjonsendring. Deltagelse i dette markedet er frivillig.

3.2 Vilåårene for deltakelse i RKOM

Statnett anskaffer regulerkraftopsjoner bååe i et sesongmarked (RKOM-sesong) og i et ukesmarked (RKOM-uke). Denne saken knytter seg til Statnetts anskaffelse i RKOM-uke.

Vilåårene for deltakelse i RKOM er tilgjengelige på Statnetts hjemmesider.⁵

RKOM deles i to produkter, «*RKOM Høykvalitet*» (RKOM-H) og «*RKOM Med begrensninger*». For RKOM-H er kriteriet at regulerkraften som markedsaktøren gir en opsjon på at Statnett kan benytte, ikke har begrensninger i varighet⁶ eller hviletid⁷. Ved tilslag i RKOM-H kan markedsaktørene ikke fjerne aksepterte opsjoner fra RK. Det vil si at markedsaktøren ikke kan endre sin budgivning i RK som følge av endret effektuttak, men har plikt til å stille ressurser til rådighet i RK når de har fått tilslag i RKOM-H.

Det er marginalprising («pay-as-cleared») i RKOM. Det vil si at alle aksepterte bud får samme pris, tilsvarende den høyeste aksepterte budprisen.

3.3 Vilåårene for å delta i RK

Foreløpige anmeldelser i RK for neste døgn skal sendes Statnett innen kl. 21:30. Nye bud, eller korreksjoner av tidligere innsendte bud, må være Statnett i hende senest 45 minutter før hver driftstime. Budene havner i en felles nordisk liste og aktiveres i prisrekkefølge slik at den ressursen med lavest marginalpris brukes først. Alle aksepterte bud får samme pris som prisen på budet med den høyeste prisen. Statnett publiserer informasjon om regulerkraftprisen innen 60 minutter etter driftstimens slutt og volum senest 30 minutter etter driftstimens slutt.

3.4 SFE AS (SFE)

SFE eies av Sogn og Fjordane Energi AS og har gjennomsnittlig, årlig kraftproduksjon på nær 2 TWh (middelproduksjon) og er operatør for 25 hel- og deleide kraftverk i Sogn og Fjordane. I tillegg til egen produksjon kjøper selskapet kraft fra flere småkraftverk og omsetter kraften i markedet. Ifølge informasjon i årsrapporten for 2023 som er tilgjengelig i Brønnøysundregisteret var SFEs

⁴ Jf. Vilåår - tilbud, aksept, rapportering og avregning i regulerkraftopsjonsmarkedet (RKOM), gjeldende siden 8. juli 2021, tilgjengelig her: [vedlegg-til-retningslinjer-for-fos--9---vilkar-for-rkom-nb---kun-uke-.pdf](#)

⁵ Vi viser til Vilåår - tilbud, aksept, rapportering og avregning i regulerkraftopsjonsmarkedet (RKOM), gjeldende siden 8. juli 2021, tilgjengelig her: [vedlegg-til-retningslinjer-for-fos--9---vilkar-for-rkom-nb---kun-uke-.pdf](#)

⁶ Med varighet menes maksimalt antall timer som reserven kan aktiveres sammenhengende i regulermarkedet, jf. ordliste i Statnetts vilåår for regulerkraftopsjoner, side 4

⁷ Med hviletid menes minimum antall timer som reserven ikke kan aktiveres på nytt etter en aktivering i regulermarkedet, jf. ordliste i Statnetts vilåår for regulerkraftopsjoner, side 4

omsetning 2 324 MNOK og driftsresultatet 470 MNOK i 2023.⁸

3.5 Beskrivelse av saken

3.5.1 SFEs agering i RK i perioden 23. januar 2023 til 31. januar 2024

RME mottok en forespørsel om vurdering av pris på bud i RK fra Statnett som systemansvarlig den 3. november 2023 med henvisning til Forskrift om systemansvaret⁹ (FOS) § 11. Systemansvarlig er pålagt å overvåke budgivingen i RK, og skal rapportere mulige brudd til RME. Bakgrunnen for henvendelsen var at Statnett ved gjennomgang av data fra RK hadde oppdaget at SFE hadde priset oppreguleringsbud på [REDACTED] MW for Mel kraftverk til [REDACTED] EUR/MWh. Statnett påpekte at det for systemansvarlig var viktig at alle budene som blir meldt inn i regulerkraftlisten var reelle bud som kunne aktiveres ved behov, enten for frekvens- eller systemregulering, og at budene som meldes inn ikke var i strid med konsesjonærens forpliktelser.

Den 12. april 2024¹⁰ sendte RME forespørsel til SFE hvor vi ba om en begrunnelse for hvorfor budprisen for [REDACTED] MW i perioder var satt til [REDACTED] EUR/MWh i RK for oppregulering. Vi ba også SFE om å dokumentere sin vannverdiberegning eller om det forelå annen begrunnelse for fastsettelse av den konkrete prisen knyttet til den aktuelle budgivingen. SFE besvarte denne henvendelsen 17. april 2024, og viste til at selskapet ikke lenger benyttet [REDACTED] EUR/MWh i sin budgiving. Selskapet la også ved en begrunnelse for budgivingen som var kommunisert til Statnett den 31. oktober 2023. SFEs svar ga ikke en begrunnelse for den konkrete prisen på [REDACTED] EUR/MWh, og RME ba derfor om ytterligere redegjørelse eller dokumentert vannverdiberegning.

RME mottok redegjørelse fra SFE den 7. juni 2024. RME ønsket ytterligere informasjon, og sendte ny forespørsel 9. oktober 2024. RME mottok svar på denne 31. oktober 2024.

3.5.2 SFEs første redegjørelse om budgivingen

I perioden 23. januar 2023 til 31. januar 2024 har SFE bydd inn kraft i RK for oppregulering til [REDACTED] EUR/MWh i NO5 ved flere anledninger. SFE la da inn et bud på [REDACTED] MW basert på vannverdiberegninger, og ytterligere et bud på [REDACTED] MW til [REDACTED] EUR/MWh. Begge budene gjaldt kraft fra Mel kraftverk.

SFE har i den aktuelle perioden også vært aktive i RKOM OPP¹¹ og RKOM NED i NO5.

3.5.2.1. SFEs budgiving følger av krav i manøvreringsregelverket

SFE har forklart at Mel kraftverk har begrenset fleksibilitet som følge av krav i manøvreringsregelverket¹². Der er det fastsatt at driftsvannføringen skal være så jevn som mulig og endringer skal skje med myke overganger. SFE har valgt å operasjonalisere dette i sine interne krav

⁸ [Virksomhetsopplysninger - Brønnøysundregistrene](#)

⁹ [Forskrift om systemansvaret i kraftsystemet - Lovdata](#)

¹⁰ Henvendelsen ble opprinnelig sendt 29. februar 2024, men kom da ikke fram til rette vedkommende.

¹¹ RKOM OPP og RKOM NED skal henholdsvis sikre tilstrekkelig med opp- og nedreguleringsressurser

¹² Manøvreringsregelverk for Mel kraftverk fastsatt ved kronprinsregentens resolusjon 12. mars 2004.

ved å sette som vilkår at effekten ved oppregulering kan økes med inntil ■■■ MW i timen, og at man deretter må vente én time før neste oppregulering. Ved nedregulering kan effekten reduseres med inntil ■■■ MW i timen, og deretter må man vente minimum én time før neste nedregulering.

Dette innebærer at Mel kraftverk kan reguleres opp med ■■■ MW i løpet av én time, men regulering ned må i utgangspunktet deretter skje over to timer.

Dersom begge SFEs bud på totalt ■■■ MW får tilslag og aktiveres, er det derfor uproblematisk for SFE å oppregulere ■■■ MW. Dersom ingen av budene får tilslag den påfølgende timen og SFE dermed må redusere sin produksjon (budene deaktiveres) med ■■■ MW samtidig, oppstår det en krevende situasjon for SFE.

SFE har aldri fått samtidig deaktivering av begge budene, det vil si at SFE aldri har måttet redusere produksjonen med ■■■ MW den samme timen.

3.5.2.2. SFEs alternativer dersom begge bud på totalt ■■■ MW deaktiveres samtidig

SFE redegjorde videre for ulike alternativer dersom begge bud på totalt ■■■ MW deaktiveres samtidig.

Alternativ 1: SFE opererer også ■■■ kraftverk i NO5. Dersom dette kraftverket kjører over ■■■ W kan produksjonen her reduseres med ■■■ MW som egentlig skulle vært redusert på Mel kraftverk. SFE opplyser at løsningen byr på utfordringer ■■■

Dersom SFE mener det er nødvendig og riktig å redusere produksjonen i dette kraftverket, må det undersøkes om det er mulig å nedregulere produksjonen. ■■■

administrasjon for SFE.

Alternativ 2: SFE opplyser videre at et alternativ er å velge å redusere produksjonen med kun ■■■ MW, selv om Statnett deaktiverer begge budene på totalt ■■■ MW. SFE ønsker imidlertid å unngå dette, da selskapet mener at det vanskelig kan forenes med kravene i FoS § 8a.

Alternativ 3: Et tredje alternativ er ifølge SFE å redusere produksjonen med ■■■ MW dersom det er krise i kraftsystemet. Dette vil være i strid med SFEs interne retningslinjer for manøvrering av Mel kraftverk og kunne medføre at SFE opptrer i strid med kravene i manøvreringsreglementet. Hvorvidt det kan medføre brudd på manøvreringsreglementet beror også på andre omstendigheter, slik som vannføring i elva. SFE byr ikke inn ■■■ MW i de tilfellene det er sannsynlig at selskapet vil måtte opptre i strid med de offentligrettslige reglene for manøvrering av kraftverket. SFEs interne operasjonalisering av disse kravene er strengere enn de offentligrettslige reglene. SFE ønsker heller ikke å avvike fra de interne kravene, og årsaken til forskjellen i budprisen på de to budene på ■■■ MW er ifølge SFE for å håndtere risikoen for samtidig deaktivering. Samtidig mener SFE at det er en samfunnsoppgave å stille fleksibilitet til disposisjon for Statnett.

Dette innebærer at selskapet ikke vet om de risikerer å bryte sine interne krav før de både har sjekket konkret vannføring og, dersom det er nødvendig, undersøkt om deaktivering kan flyttes til [REDACTED] eller om det er mulig å ikke redusere produksjonen med de siste [REDACTED] MW. Dette er forhold selskapet ikke vet før deaktivering av reguleringen faktisk gjøres og de har undersøkt de faktiske forholdene på det konkrete tidspunktet.

3.5.2.3. Bakgrunn for SFEs valg om å tilby [REDACTED] MW

SFE har forklart at siden det er mulig å håndtere en situasjon hvor [REDACTED] MW deaktiveres samtidig, så har selskapet valgt å tilby dette. Selskapet ønsket imidlertid kun at de siste [REDACTED] MW skulle bli aktivert dersom det var nødvendig for å sikre forsyningssikkerheten og dersom kompensasjonen for å gjøre dette er tilstrekkelig til å rettfærdiggjøre det merarbeidet og de kostnadene SFE påføres ved nedregulering av [REDACTED] MW.

Siden alle tre løsningene er krevende for SFE, og SFE mener at det ytterligere volumet på [REDACTED] W bør være forbeholdt særlige tilfeller, har SFE valgt å legge inn det andre budet på [REDACTED] MW til den [REDACTED] EUR/MWh. SFE opplyser videre at hvor stor ulempe en samtidig deaktivering vil utgjøre for SFE, vil bero på den konkrete situasjonen. Det er derfor ikke mulig å estimere i forkant. SFE påpeker at selskapet alternativt kunne valgt å ikke legge inn bud på de siste [REDACTED] MW, men at budet da ikke ville vært tilgjengelig for Statnett i en situasjon hvor Statnett mente det var rasjonelt å betale [REDACTED] EUR/MWh.

4 Opprinnelig forhåndsvarsel av vedtak

RME varslet i brev av 14. august 2025 vedtak om brudd på forbudet mot markedsmanipulasjon og illeggelse av overtredelsesgebyr. RME mottok kommentarer til varselet den 3. oktober 2025. I sine kommentarer til varselet tallfestet SFE kostnadene knyttet til de tre alternativene for å håndtere en samtidig deaktivering. RME ønsket nærmere informasjon om disse beregningene, og ba om dette i brev av 9. desember 2025. RME mottok svar fra SFE 21. januar 2026. Vår gjennomgang av kommentarene til det opprinnelige varselet og vurderingen av disse, inkluderer også informasjon vi har fått i denne ytterligere redegjørelsen.

Vi hadde også etter initiativ fra SFE et møte 17. oktober 2025, hvor SFE blant annet forklarte de tekniske forholdene i saken nærmere. Informasjon mottatt i dette møtet er også hensyntatt i det oppdaterte varselet om vedtak.

4.1 SFEs kommentarer til det opprinnelige varselet

SFEs kommentarer til det opprinnelige varselet som er relevante for RMEs endelige vedtak er gjengitt nedenfor.

4.1.1 SFEs merknader til fremstillingen av de faktiske forholdene i det opprinnelige varselet

SFEs budgivning ble gjort for å bidra til å sikre et velfungerende kraftsystem

SFE anførte at atferden var legitimt begrunnet ettersom SFE ønsket å bidra til å sikre et velfungerende kraftsystem. Det er SFEs forståelse at Statnett ønsker å ha oversikt over hvilke reguleringsressurser de har tilgjengelig i forkant av utfordrende driftssituasjoner, uten å måtte gå veien om særhemler som FOS § 12.

SFE har vurdert alternativkostnadene ved prisingen av de aktuelle [redacted] MW

SFE anførte at selskapet har gjort vurderinger av kostnadene for å prise de aktuelle [redacted] MW.

SFE opplyste at driftssentralen ved en samtidig deaktivering kun ville ha 15 minutter på å beslutte hvilke alternativ som skulle benyttes, og at det derfor ikke var tid til omstendelige analyser og avklaringer før deaktivering skulle settes i kraft. SFE tok alle tre alternativene i betraktning når alternativkostnaden ble vurdert i den aktuelle perioden, men det var krevende og tilnærmet umulig å komme frem til en eksakt verdi. SFE gjorde på den bakgrunn en totalvurdering hvor man konkluderte med at konsekvensene av en eventuell samtidig deaktivering kunne både være over og under [redacted] EUR/MWh. Dersom SFE la inn bud til dette beløpet, utgjorde dette totalt sett en forsvarlig risiko for SFE som ansvarlig markedsaktør, også hensyntatt risikoen for samtidig deaktivering ved en slik prissetting. Dette innebar at SFE faktisk foretok en vurdering av antatte alternativkostnader, basert på det man på dette tidspunktet oppfattet som realistiske og begrunnende antagelser, og på bakgrunn av denne vurderingen da besluttet å sette prisen til [redacted] EUR/MWh.

SFE har i sine kommentarer til varselet og på etterfølgende spørsmål fra RME redegjort nærmere for de konkrete kostnadene knyttet til to av de tre alternativene.

Alternativ 1) – flytting av deaktivering til [redacted]

I den aktuelle perioden bød SFE inn de siste [redacted] MW i RK til [redacted] EUR/MWh i totalt [redacted] timer. SFE har opplyst at i 383 av disse timene hadde [redacted] en faktisk produksjon på [redacted] MW eller mer. Ettersom det ikke foreligger noen vassdragstekniske restriksjoner for kjøringen av [redacted] ville [redacted] kunne tatt over [redacted] MW av deaktiveringen på Mel i disse 383 timene – forutsatt alt annet likt. Basert på den informasjonen SFE har, så kunne [redacted] litt nedregulert med [redacted] MW i overkant av [redacted] % av de aktuelle timene, men nøyaktig hvor mange og hvilke av de [redacted] timene [redacted] kunne ha blitt nedregulert hadde ikke SFE mulighet til å vite sikkert på forhånd, da dette ikke nødvendigvis følger av produksjonsplanene for [redacted]

SFE har opplyst at netto kostnad for Mel Kraftverk ved nedregulering av [redacted] fremfor Mel, tilsvarer differansen mellom vannverdi for [redacted] og Mel Kraftverk. I tillegg kommer administrasjonskostnader (anslått til [redacted] EUR/MWh). Ved en vannverdi for Mel Kraftverk på [redacted] EUR/MWh og en vannverdi for [redacted] på [redacted] EUR/MWh, vil kostnaden ved å flytte deaktiveringen til [redacted] utgjøre [redacted] EUR/MWh.

Alternativ 2) - redusere produksjonen med kun [redacted] MW, selv om Statnett deaktiverer begge budene

Alternativet innebærer at SFE vil regulere opp i henhold til Statnetts bestilling, men ikke gå direkte ned til produksjonsplan når Statnett ikke lenger har behov for den økte effekten. SFE anførte at det å ikke produsere/forbruke etter plan er noe mange vindkraftverk, uregulerte vannkraftverk og forbrukere er nødt til å gjøre, men SFEs vurdering er at aktørene i markedet for regulerbar kraftproduksjon ikke står fritt til å avvike fra innmeldt plan dersom man har mulighet til å følge den. Det er som det klare utgangspunkt ikke anledning til å planlegge for ubalanse. I den aktuelle perioden ville det også vært vanskelig å få avklart dette med Statnett innenfor tidsvinduet på 15 minutter som SFE hadde til rådighet fra deaktiveringen varsles til den skal gjennomføres. Dersom SFE likevel hadde valgt dette alternativet, ville det vært en risiko for at dette skjedde i strid med gjeldende regelverk.

Alternativ 3) - gå direkte tilbake til produksjonsplan og regulere Mel ned med [redacted] MW i løpet av én time

Dette alternativet ville være i strid med SFEs interne retningslinjer (men ikke uten videre i strid med det offentligrettslige manøvreringsreglementet). Videre skriver SFE at for at dette ikke også skulle være i strid med manøvreringsreglementet, så må restvannføringen i elva være høy. Dette er utfordrende å simulere i forkant, men det må antas at det gjerne er ved vinterstid med lite restvannføring hvor Statnett har behov for å aktivere slike ressurser som de siste [redacted] MW fra Mel Kraftverk.

SFE har opplyst at selskapet i forbindelse med utarbeidelsen av tilsvaret til varselet har vurdert ulike scenarioer nærmere. Selskapet har i ettertid funnet at et ikke usannsynlig alternativ til å bryte manøvreringsreglementet kunne vært [redacted] Mel kraftverk. [redacted]

[redacted] er det en risiko for ekstraordinær slitasje og skader på [redacted] 1.b [redacted] SFE anførte at selv om det ikke forelå instruksjoner om [redacted] dette formatet, var alternativet med å [redacted] både kjent, tilgjengelig og kunne benyttes også til dette i hele perioden, og etter SFEs syn bør derfor de sannsynlighetsjusterte kostnadene ved dette alternativet kunne være dimensjonerende for alternativkostnaden. Kostnadene ved å bruke [redacted] vanskelig å fastslå, men SFEs vurdering er at kostnadene sannsynligvis overstiger [redacted] EUR/MWh. SFE har oppstilt en nærmere oversikt over de potensielle kostnadene, selv om det ikke foreligger noen historikk å støtte seg på.

Kostnadene består ifølge SFEs redegjørelse av følgende elementer:

(i) Direkte kostnader ved [redacted] Dette vil i all hovedsak være kostnader ved [redacted] SFE har estimert den sannsynlighetsvektede kostnaden til minimum [redacted] EUR/MWh og maksimum [redacted] EUR/MWh.

(ii) Kostnader forbundet med inspeksjon etter [redacted] En inspeksjon vil i verste fall medføre [redacted] og medføre et inntektstap. I tillegg kommer arbeidstidskostnader. SFE har estimert den sannsynlighetsvektede kostnaden til minimum [redacted] EUR/MWh og maksimum [redacted] EUR/MWh.

(iii) Risiko for skader på turbin som medfører redusert virkningsgrad. Selv små endringer i virkningsgrad vil kunne få stor økonomisk betydning over løpehulets levetid. En marginal reduksjon i virkningsgrad på [REDACTED] prosentpoeng, gir produksjonstap på ca [REDACTED] MWh pr. år. SFE har estimert den sannsynlighetsvektede kostnaden til minimum [REDACTED] EUR/MWh og maksimum [REDACTED] EUR/MWh.

(iv) Risiko for skader på andre komponenter som medfører reparasjonskostnader og utetid. SFE opplyser at det er krevende å estimere kostnader, da omfanget er ukjent, men samlede kostnader vil ofte ligge i området [REDACTED] MNOK. SFE har estimert den sannsynlighetsvektede kostnaden til minimum [REDACTED] EUR/MWh og maksimum [REDACTED] EUR/MWh.

SFE anførte videre at eventuelle mer omfattende skader som f.eks. rørbrudd (og mulig drukning av stasjon) kunne vært hensyntatt i tillegg, men dette er lite sannsynlige konsekvenser som derfor er utelatt.

SFE har estimert den totale sannsynlighetsvektede kostnaden inkludert risiko for virkningsgradsreduksjoner og skader til minimum [REDACTED] EUR/MWh og maksimum [REDACTED] EUR/MWh.

SFE anførte at oppsummert er kostnaden knyttet til [REDACTED] av usikkert omfang, men basert på vurderingene over ligger samlet sannsynlighetsvektet kostnad og risikopåslag godt over [REDACTED] EUR/MWh.

SFE anførte videre at beregningene viser at SFEs opprinnelige, overordnede vurdering av at en samtidig deaktivering av begge budene kunne påføre SFE betydelige kostnader, i resultat var riktig. Da SFE innga budene som denne saken gjelder, var selskapet klar over at det kunne bli krevende, og potensielt få store negative konsekvenser for SFE, dersom begge budene ble deaktivert samtidig. Basert på en overordnet skjønnsmessig vurdering, konkluderte imidlertid SFE med at det var forsvarlig å tilby ressursen til [REDACTED] EUR/MWh slik at SFE viste Statnett at dette var en ressurs de hadde tilgjengelig, selv om det potensielt kunne få store konsekvenser for SFE dersom den ble aktivert. SFE oppfattet heller ikke regelverket slik at man måtte gjøre eksakte vurderinger av kostnadene i slike komplekse situasjoner med svært mange variabler og elementer som gjensidig påvirket hverandre.

SFE opplyser også at budene har vært knyttet til vintersesongen. Det har derfor ikke vært relevant å vurdere sesongvariasjoner i kostnader.

Videre opplyste SFE at det i det offentligrettslige manøvreringsreglementet er minstevannføringskravet satt til 1,5 m³/s, men SFE opererer med et internt krav på [REDACTED] m³/s for å ha en viss margin mot det offentligrettslige manøvreringsreglementet blant annet av hensyn til brå endringer i lokaltilsig. Vinterstid (hvor SFE har inngitt bud) er det begrenset restvannføring. For å kunne ta sjansen på å gjennomføre en inspeksjon [REDACTED] må en være helt sikker på å kunne gjennomføre inspeksjonen [REDACTED] men for å kunne hensynta dette i budpris må dette være opplysninger som er kjent på budtidspunktet. Siden budgivning vil skje en god stund før en eventuell inspeksjon er SFEs vurdering at dette er informasjon som ikke vil være kjent på budgivningstidspunktet.

4.1.2 SFEs kommentarer til RMEs rettslige vurderinger i opprinnelig varsel

Forbudet mot markedsmanipulasjon i NEM-forskriften inneholder ikke noe formalkrav til dokumentert begrunnelse

SFE viste til at overtredelsesgebyr anses som «straff» i henhold til EMK artikkel 7, jf. fvl. § 43. Det betyr ifølge SFE at hver enkelt bestemmelse som påstås overtrådt som grunnlag for overtredelsesgebyr, må tolkes i lys av klarhetskravet til lovhjemmel som følger av EMK artikkel 7. SFE anførte at RME beveger seg bort fra klarhetskravet når det i varslet legges til grunn at det kun er tillatt med budgivning over marginalkostnad dersom alternativkostnaden kan begrunnes. Disse kravene fremgår ikke av ordlyden i NEM, men utledes av ACER-veilederen. ACER-veilederen gir ikke tilstrekkelig grunnlag til å ilegge overtredelsesgebyr etter norsk rett. Det kan heller ikke innfortolkes noe begrunnelseskrav i NEM § 5-4, jf. § 5-1. SFE deler under ingen omstendighet RME sin tolkning av ACER-veilederen. Etter veilederen utgjør ikke all tilbakeholdelse markedsmanipulasjon, det må også være en potensiell manipulasjon av prisene.

Budgivningen sendte ingen signaler som var synlige for RK-markedet

SFE er uenige i RME sin tolking av kravet til «signal» og anførte at allerede ordlyden i NEM forutsetter at markedet, her markedsdeltakerne i RK, faktisk mottar signalet gjennom ordeinnleggelse eller transaksjon. Ingen av de relevante budene i RK ble aktivert, og var dermed ikke på noe tidspunkt synlige for de andre aktørene i RK. Statnett er ikke «markedet» ved tolkningen av forbudet mot markedsmanipulasjon.

Budgivningen i RK sendte ikke «uriktige eller villedende signaler» til markedet

Subsidiært anførte SFE at signalene hverken var uriktige eller villedende. Budene var reelle og ville blitt levert dersom aktivert. Prisen på ████████ EUR/MWh ble fastsatt grunnet den store usikkerheten rundt kostnaden ved en samtidig deaktivering og prisen var på ingen måte villedende eller uriktig.

Det var videre tale om påstått markedsmanipulasjon for et volum knyttet til ████████ MW i et budområde med installert effekt på 6-7000 MW, og hvor det i gjennomsnitt tilbys i overkant av 1 500 MW. Endelig opererte Statnett og Svenska kraftnät i perioden saken gjelder med fellesregulerte områder, som betyr at de aktuelle ████████ MW i realiteten dermed utgjorde en enda mindre andel av totalt installert effekt og tilbudt kapasitet.

Budgivningen passerer ikke rettsstridsreservasjonen i forbudet mot markedsmanipulasjon

SFE anførte at det må gjelde en rettsstridsreservasjon i forbudet mot markedsmanipulasjon i NEM. RME har ikke i tilstrekkelig grad vurdert straffverdigheten av SFEs handling. SFEs budgivning utgjør videre neppe rettsstridig markedsmanipulasjon.

Videre anførte SFE at RME ikke har vurdert konkret de potensielle konsekvensene av ageringen til SFE. RME legger i varselet til grunn at prisingen var egnet til å påvirke aktiveringsrekkefølgen, uten at det er vurdert konkret. SFE bestreider videre RMEs antakelse om at aktiveringsrekkefølgen ble, eller kunne blitt, påvirket av at de ████████ MW ble priset til ████████ EUR/MWh i RK.

SFE har ikke opptrådt forsettlig

SFE var ikke enige i at selskapet har opptrådt forsettlig. Forsett forutsetter at det foreligger en kvalifisert sannsynlighetsovervekt for at vedkommende har opptrådt med en bevisst vilje eller intensjon om å legge inn bud til en kunstig høy pris som bryter med loven. Noe slikt forsett kan ikke gjenfinnes hos SFE.

SFE har heller ikke opptrådt uaktsomt. Prisfastsettelsen var legitim og forsvarlig, og SFE hadde på ingen måte noen grunn til å tro at deres agering utgjorde markedsmanipulasjon.

SFE bør ikke ilegges noe gebyr

SFE var uenige i at momentene RME særlig har lagt vekt på taler for at overtredelsesgebyr skal ilegges. Hverken SFE eller ansatte i SFE har utvist forsett. SFE har ikke oppnådd noen klar fordel av budgivningen. SFE er videre uenig i RMEs vurdering av at selskapet kunne forebygget overtredelsen, all den tid budgivningen var basert på realistiske antakelser for SFE i den aktuelle perioden. Avvik i beregningen og fremstillingen av alternativkostnadene fra RMEs forventninger kan ikke utgjøre straffbar markedsmanipulasjon.

I følge SFE taler heller ikke de øvrige momentene i fvl. § 46 for at det skal ilegges gebyr. Hverken individualpreventiv eller allmennpreventiv virkning tilsier gebyr da SFE har sluttet å tilby de aktuelle MW, og saken skiller seg fra tilfeller der markedsaktører bevisst påvirker et marked. Forholdet kan heller ikke anses som grovt, da formålet til SFE med å tilby ressursen var å bidra til et velfungerende kraftsystem og forholdet heller ikke har fått konsekvenser for markedet eller andre aktører i RK. Slik sett er saken langt fra kjernen i markedsmanipulasjonsforbudet. Det er også tale om et svært lite volum. Momentet om at selskapet kunne forebygget bruddet tilsier heller ikke illeggelse av gebyr, ettersom den påståtte lovovertrедelsen ikke var forårsaket av manglende interne rutiner, men manglende kunnskap om RMEs forventninger. Videre har SFE ikke oppnådd noen fordeler ved den påståtte overtredelsen. Handlingene ligger også to år tilbake i tid, og det er ingen indikasjoner på at SFE kommer til å gjenta dem.

Etter SFEs oppfatning er også gebyret ilagt på grunn av at selskapet ikke har «forsøkt ordentlig» å finne frem til alternativkost ved budgivningen, hvilket SFE er uenige i.

Det er videre av betydning at budgivningen ikke var kjent for markedsaktørene og ikke hadde noen påvirkning på markedet. Budgivningen ble også gjort ut fra en tanke om å bidra til sikre et velfungerende kraftsystem. SFE hadde heller ingen inntekter fra budgivningen i RK og ingen aktører har lidt noe økonomisk tap som følge av dem.

5 Nytt forhåndsvarsel av vedtak

Basert på informasjonen fra SFE varslet RME i brev av 26. juni 2026 vedtak om brudd på forbudet mot markedsmanipulasjon og illeggelse av overtredelsesgebyr på tre millioner NOK. I varselet la RME til grunn at SFE har lagt inn anslagsvis 350 handelsordrer i regulerkraftmarkedet som har gitt eller har vært egnet til å gi uriktige eller villedende signaler om pris i perioden 23. januar 2023 til 31. januar 2024.

SFE har gitt uttalelse til varselet innen fristen. SFE anfører at selskapet fortsatt ikke er enige i RMEs konklusjon om brudd på forbudet mot markedsmanipulasjon og varslet reaksjon. Selskapet tar

likevel RMEs syn til etterretning og har ingen ytterligere merknader til varselet utover det som følger av tidligere brev i saken.

6 Relevante rettsregler

6.1 Markedsatferdsreglene i NEM gjelder ved handel i RKOM og RK

Bestemmelsene om markedsatferd i NEM kapittel 5 gjelder handel med engrosenergiprodukter.

Engrosenergiprodukt er definert i NEM § 5-1 første definisjon som «engroskontrakter for fysisk levering av elektrisk energi». Med kontrakter forstås også bud.¹³ Bud i RKOM og RK innebærer en fysisk leveringsforpliktelse av elektrisk energi. Markedsadferdsreglene i NEM gjelder derfor ved handel i RKOM og RK.

6.2 Markedsmanipulasjon er forbudt

Enhver deltagelse eller forsøk på deltagelse i markedsmanipulasjon på engrosenergimarkeder er forbudt, jf. NEM § 5-4. Dette gjelder ethvert engrosenergimarked der engrosenergiprodukter handles, jf. NEM § 5-1 annen definisjon.

I NEM § 5-1 syvende definisjon bokstav a) er markedsmanipulasjon definert som «inngåelse av transaksjon eller inngivelse av handelsordre for et engrosenergiprodukt som gir eller er egnet til å gi uriktige eller villedende signaler om tilbud, etterspørsel eller pris på et engrosenergiprodukt».

Det følger av energiloven¹⁴ § 1-2 at loven skal sikre at «omsetning [...] av energi foregår på en samfunnsmessig rasjonell måte». Markedsmanipulasjon i fysiske kraftmarkeder er skadelig for markedets effektivitet, og svekker tilliten til prismekanismen i kraftmarkedet.¹⁵

6.2.1 Det er ikke et krav om at handlingen er tilsiktet

Definisjonen av markedsmanipulasjon i NEM § 5-1 syvende definisjon bokstav a) er objektiv, og forutsetter ikke et bevisst valg om å gi et villedende eller uriktig signal til markedet. Reglene om markedsadferd og forbudet mot markedsmanipulasjon skal sikre samfunnsøkonomisk effektive priser og tillit til prisdannelsen. Markedet er potensielt skadelidende uavhengig av om handlingen er tilsiktet eller ikke.

De nasjonale forskriftsbestemmelsene om markedsadferd i NEM kapittel 5 er en delvis tilpasning av REMIT-forordningen¹⁶ som gjelder i EU-land. Ved tolkningen av NEM kan RME legge vekt på REMIT-forordningen og den ikke-bindende veiledningen om tolkning og anvendelse av REMIT som

¹³ Slik det også ble fremhevet i merknad til definisjonen av engrosenergiprodukt i energilovforskriften kapittel 8. Energilovforskriften kapittel 8 var forløperen til NEM kapittel 5. Se [Forskrift om endring i forskrift om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. \(energilovforskriften\) - Lovdata](#)

¹⁴ [Lov om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. \(energiloven\), LOV-1990-06-29-50](#)

¹⁵ Slik det også ble fremhevet i høringsforslaget av bl.a. forbudet mot markedsmanipulasjon som ble foreslått i energilovforskriften kapittel 8, og senere er flyttet til NEM kapittel 5. Se [Høringsdokument](#) 3/2017, punkt 1.

¹⁶ REGULATION (EU) No 1227/2011 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 25 October 2011

ble utarbeidet av ACER i samarbeid med europeiske energireguleringsmyndigheter («ACER-veiledningen») som relevante tolkningsfaktorer.¹⁷ Vi viser til forarbeidene til markedsadferdsbestemmelsene i NEM-forskriften og særlig til merknad til bestemmelsen om forbud mot markedsmanipulasjon¹⁸, som nevner REMIT og veiledningen fra ACER som relevant ved tolkningen av bestemmelsen. RME vurderer også praksis fra Energiklagenemnda som en særlig relevant rettskilde når forbudet mot markedsmanipulasjon i NEM skal anvendes.

Energiklagenemnda la i sak 2024/0329 til grunn at vurderingen av markedsmanipulasjon er objektiv, og at det samme gjelder for vurderingen etter REMIT. I den forbindelse viste nemnda til at forskjellen på definisjonene av markedsmanipulasjon og forsøk på markedsmanipulasjon ligger i at sistnevnte viser til en bestemt hensikt med atferden.

SFE anførte at det må gjelde en rettsstridsreservasjon for at forbudet mot markedsmanipulasjon skal komme til anvendelse. Selskapet viser til at EUs markedsmisbruksforordning («**MAR**») og tilknyttet rettspraksis også er relevant ved tolkningen av bestemmelsene i NEM kapittel 5. De viser også til RMEs henvisning til HR-2019-1447-U. SFE mener at det må være tale om klanderverdig og uredelig atferd for at forbudet mot markedsmanipulasjon skal komme til anvendelse.

RME mener det er klart at det ikke gjelder noen tilsvarende rettsstridsreservasjon i REMIT som i MAR. Vi viser i den forbindelse til Energiklagenemndas uttalelser i sak 2024/0329, se særlig avsnitt 102 og 103. I saken påberopte klager seg rettstridsreservasjonen under henvisning til MAR, noe Energiklagenemnda avviste.

Når det gjelder RMEs henvisning til HR-2019-1447-U avsnitt 33, er det nettopp for å påpeke at SFEs agering i dette tilfellet er rettsstridig. Spørsmålet i saken var om en børsmelding var egnet til å gi villedende signaler til markedet. Ankeutvalget uttalte at børsmeldingen medførte potensiell skade på markedet. Når RME vurderer om budgivning utgjør markedsmanipulasjon i engrosenergimarkedene er det nettopp en vurdering av om denne budgivningen er egnet til å påvirke prisen på et engrosenergiprodukt som er relevant. Vurderingen er imidlertid objektiv, som understreket over.

Det at en handling ikke er tilsiktet, kan likevel få betydning ved valg av reaksjon og utmåling av et eventuelt overtredelsesgebyr.

6.2.2 Den aktuelle transaksjon eller handelsordre må gi et «signal» til markedet

Definisjonen av markedsmanipulasjon omfatter transaksjoner eller handelsordre som gir eller er egnet til å gi uriktige eller villedende «signaler» om tilbud, etterspørsel eller pris.

Ordlyden i bestemmelsen tilsier at det er tilstrekkelig at «signalet» sier noe om tilbud, etterspørsel

¹⁷ For mest mulig lik praktisering av de gjennomførte markedsadferdsreglene for fysisk krafthandel innenfor EØS-området, ser RME hen til den ikke bindende veiledningen om tolkning og anvendelse av REMIT (6. utgave, 22. Juli 2022) som er utarbeidet av ACER i samarbeid med europeiske energireguleringsmyndigheter. Energiklagenemnda omtaler REMIT og den tilhørende veiledningen fra ACER tjener som relevante tolkningsfaktorer, jf. Energiklagenemndas avgjørelse 20. juni 2024 i sak 2024/0329 avsnitt 102.

¹⁸ [Forskrift om endring i forskrift om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. \(energilovforskriften\) - Lovdata](#)

eller pris. Det er ikke et eksplisitt krav om at signalet må være synlig for markedet. Vi vurderer at en handelsordre som er lagt inn i et marked, er et signal om tilbud eller etterspørsel, og hvilken pris aktøren er villig til å handle til.

Etter vår vurdering er en slik forståelse også i samsvar med REMIT som bestemmelsen bygger på. Fortalen i REMIT og veiledningen fra ACER er som nevnt relevant ved tolkning og anvendelse av forbudet mot markedsmanipulasjon.

ACER skriver i sin veiledning på side 73 at:

«Giving signals to the market is inherent to any trading activity, in particular to the trading of wholesale energy products on market segments where the orders (despite being anonymised or aggregated) are visible in the order book to all market participants throughout the trading session, or are disclosed anonymously and/or in aggregate at the end of auctions or at different stages of an auction process.»

Ved å legge inn bud i et marked vil aktøren gi et signal til markedet om tilbud eller etterspørsel, og vil gjennom dette kunne påvirke prisen på engrosenergiprodukter.

6.2.3 «Uriktige eller villedende» signaler

Det vil foreligge markedsmanipulasjon dersom en transaksjon eller handelsordre gir eller er egnet til å gi et signal som er «*uriktig eller villedende*».

Det er ikke et skarpt skille mellom hva som vil være henholdsvis et uriktig og et villedende signal, og det vil kunne være overlapp mellom de to alternativene. En transaksjon eller handelsordre som er «*uriktig eller villedende*» vil kjennetegnes av at informasjonen som blir gitt til markedet gjennom den aktuelle transaksjonen eller handelsordren, ikke reflekterer de fundamentale forholdene i markedet eller de reelle intensjonene til markedsaktøren.

At en transaksjon eller handelsordre gir signaler som ikke reflekterer de fundamentale forholdene i markedet kan være tilfellet der en aktør har lagt inn et bud som ikke reflekterer marginalkostnad inklusive alternativkostnad.

6.2.4 Om handelsordren «gir eller er egnet til å gi» uriktige eller villedende signaler må vurderes konkret

Etter vår vurdering er det en terskel for hvilke transaksjoner og handelsordrer som kan anses som markedsmanipulasjon. Det ligger en avgrensning i at transaksjonen eller ordren må «*gi eller være egnet til å gi*» et uriktig eller villedende signal. Dette innebærer et krav om at handelsordren eller transaksjonen må ha en viss betydning eller interesse for markedet.

Ordlyden krever ikke at signalet faktisk har hatt en konkret og kvantifiserbar virkning på energihandel. Signalet må imidlertid være «*egnet til*» å ha en slik virkning. Ved vurderingen av om et signal er «*egnet til*» å gi uriktige eller villedende signaler vil det være relevant å se hen til de konkrete forholdene i markedet og forhold ved den konkrete handelen.

I vår vurdering vil vi ta hensyn til de særtrekkene som gjelder for omsetning av kraft, kjennetegnene ved markedene og eventuelle ringvirkninger utover det markedet det ble handlet i. Videre vil vi ta hensyn til aktørens posisjon i delmarkedet, volumet av den konkrete handelen, budprisen, tidspunktet for hendelsen og om det foreligger gjentakende hendelser.

Avgrensningen av hvilke transaksjoner og handelsordrer som er egnet til å villedde må forstås i lys av hensikten med regelverket og energilovens formål om å sikre en samfunnsmessig rasjonell omsetning av kraft. For å sikre et effektivt kraftmarked er det naturlig å tolke bestemmelsen slik at markedsmanipulasjon omfatter villedende eller uriktige signaler som kan ha en skadevirkning på krafthandel. Selv om det må vurderes konkret mener RME at enkelte typer praksis ofte vil kunne være egnet til å gi uriktige eller villedende signaler. Et eksempel på en slik type praksis er tilbakeholdelse av kapasitet.

6.2.5 Tilbakeholdelse av kapasitet er en type praksis som kan gi eller være egnet til å gi uriktige eller villedende signaler om tilbud, etterspørsel eller pris

Tilbakeholdelse av kapasitet i kraftmarkedet refererer til praksisen med å ikke tilby tilgjengelig produksjonskapasitet i markedet, selv om det å by inn kraften ville føre til lønnsomme transaksjoner ved de gjeldende markedsprisene. Tilbakeholdelse av kapasitet kan skje på to måter, enten ved økonomisk tilbakeholdelse eller fysisk tilbakeholdelse.

I ACER-veiledningen er økonomisk tilbakeholdelse av kapasitet nevnt som et typetilfelle som kan utgjøre markedsmanipulasjon. Økonomisk tilbakeholdelse av kapasitet er beskrevet på følgende måte i ACER-veiledningen på side 90 i fotnote 106:

«Actions undertaken to offer available generation capacity at prices which are above or at the market price and do not reflect the marginal cost (including opportunity cost) of the market participant's asset, which results in the related wholesale energy product not being traded or related asset not being dispatched.»

Økonomisk tilbakeholdelse av kapasitet er altså tilfeller hvor markedsaktøren tilbyr sin tilgjengelige produksjonskapasitet til priser som er over eller lik markedspris og som ikke reflekterer marginalkostnaden (inkludert alternativkostnad) for enheten, med det resultat at aktøren ikke får tilsalg i markedet.

Dersom en markedsaktør tilbyr kapasitet til markedet til en pris som er over den aktuelle enhetens marginalkostnad, kan dette utgjøre markedsmanipulasjon. Det kan imidlertid finnes, som SFE har anført, legitime grunner til å tilby kapasitet til markedet over marginalkostnad, uten at det anses som markedsmanipulasjon.

De legitime grunnene til å tilby kapasitet til priser over marginalkostnad kan være enten tekniske, regulatoriske eller økonomiske.¹⁹ Alternativkostnaden vil typisk være en legitim økonomisk grunn til å by inn tilgjengelig kapasitet over marginalkostnaden.

¹⁹ Se ACER-veiledningen side 90

Alternativkostnad er ikke definert i energilovgivningen. Det er imidlertid en omforent og etablert praksis i det norske markedet hvor budgivningene ofte er basert på vannverdier, at bud skal kunne begrunnes økonomisk, inkludert vurdering av alternativverdien av kraften. RME ser også hen til ACER-veiledningen ved vurderingen av beregningen av alternativkostnaden.

Av note 114 på side 91 i ACER-veiledningen fremgår følgende om hvordan alternativkostnad kan beregnes:

«Opportunity costs represent the expected value of the most valuable choice that was not taken. In wholesale electricity markets, this can, for example, represent offering at a different point in time for energy-limited available generation assets, e.g. reservoir hydropower units. It can also represent offering in a different sequential market (such as forward, day-ahead or intraday markets) for available generation assets, based on said expectations. Ultimately, the expectation on the value of electricity in real time, including expected outages and considering the volume to be traded, will impact the opportunity costs.»

Det er RMEs vurdering at aktørene også kan prise inn risiko, men kostnaden må være basert på realistiske antakelser. Den konkrete budprisen og beregningen av kostnaden må alltid kunne begrunnes.

Økonomisk tilbakeholdelse av kapasitet vil typisk være egnet til å gi uriktige eller villedende signaler, ettersom budprisene ikke vil reflektere de fundamentale markedsforholdene. Dette vil være skadelig for markedets integritet.

7 RMEs vurdering

7.1 Omfang av budgivningene

SFE har i perioden 23. januar 2023 til 31. januar 2024 har lagt inn [REDACTED] timesbud på [REDACTED] W til prisen [REDACTED] EUR/MWh i RK for oppregulering.

Alle budene er knyttet til Mel kraftverk. SFE har ikke fått tilslag på noen av budene til denne prisen.

SFE har opplyst at selskapet i den aktuelle perioden også har vært aktive i RKOM OPP. Disse budene er knyttet både til Mel kraftverk og til [REDACTED]

7.2 Deler av SFEs budgivning i RK innebærer brudd på forbudet mot markedsmanipulasjon

Budgivningene i RK gir flere viktige signaler til kraftsystemet. Det gir informasjon til Statnett om hvor god tilgang det er på balanseringsressurser i de enkelte områdene. Ettersom det er marginalprising («pay-as-cleared») i RK, vil også budgivningene kunne påvirke hvilke inntekter og kostnader andre aktører i markedet får.

Korrekt budgivning er derfor avgjørende for å opprettholde tilliten til prisdannelsen og sikre et effektivt og transparent marked. Det er også viktig for en sikker drift av kraftsystemet.

RME mener at SFE ved å by inn kraften til [REDACTED] EUR/MWh, også i de tilfellene hvor det var sannsynlig at deaktiveringen kunne flyttes til [REDACTED] har unnlatt å foreta en reell vurdering av kostnaden. Basert på opplysninger fra SFE, anslår RME dette til å utgjøre rundt [REDACTED] % av tilfellene. Det er derfor RMEs vurdering at SFEs budgivning i RK innebærer brudd på forbudet mot markedsmanipulasjon i disse tilfellene. Dette er begrunnet nærmere nedenfor.

7.2.1 Budgivning i RK innebærer handel med engrosenergiprodukter

SFEs budgivning i RK i den aktuelle perioden gjelder kontrakter for energiprodukter med fysisk levering. Saken dreier seg med andre ord om «*inngivelse av handelsordre for et engrosenergiprodukt*», jf. NEM § 5-1 syvende definisjon bokstav a), jf. NEM § 5-1 første definisjon.

7.2.2 De relevante handelsordrene gav et signal til markedet

Det er videre RMEs vurdering at de relevante handelsordrene ga et «*signal*» til markedet om tilbud til en gitt pris. Handelsordrer i RK inngår i en felles nordisk liste og aktiveres i prisrekkefølge slik at den ressursen med lavest marginalpris brukes først. En handelsordre i RK kan derfor gi Statnett, som er kjøper i RK, signaler om tilbud og pris på regulerkraftressurser. Statnett publiserer informasjon om regulerkraftprisen, volum og bud senest 30 minutter etter driftstimens slutt. Denne publiseringen medfører at handelsordrer som får tilslag også kan gi øvrige markedsaktører signaler om tilbud og pris i RK.

SFE har i kommentarer til det opprinnelige varselet anført at budgivningen ikke sendte signaler som faktisk var synlige for markedet, og dermed heller ikke sendte uriktige eller villedende signaler.

Det er ikke et krav at selve handelsordren må være synlig for andre aktører, for at vilkåret om at det kan gis et «*signal*» er oppfylt. Dette følger også klart av ACERs veiledning på side 73.

For at et bud i RK skal være synlig for alle aktører i balansemarkedet, må det aktiveres slik at det påvirker prisdannelsen. Energiklagenemnda la i sak 2024/0329 til grunn at selv om en handelsordre i RK ikke påvirket prisdannelsen, så var det like fullt «egnet» til å gjøre det. At handelsordren ikke hadde blitt aktivert, og derfor ikke var synlig for andre markedsaktører enn Statnett, var ikke til hinder for at det forelå markedsmanipulasjon. Til sist påpeker RME at det er Statnett som er kjøpende side i RK. SFE sine bud var synlige for Statnett, og dermed kjøpersiden i balansemarkedet. RME mener det derfor er helt klart at SFEs budgivning ga et «*signal*» til markedet.

7.2.3 Prisen på SFEs bud var «uriktig eller villedende»

De aktuelle handelsordrene må «*[ha gitt] eller vært egnet til å gi uriktige eller villedende signal*» om tilbud, etterspørsel eller pris. Det innebærer for det første at budgivningen ikke reflekterte de fundamentale forholdene i markedet. For det andre må budgivningen ha hatt en viss betydning eller interesse for markedet. Det er også relevant å vurdere om denne type atferd kan sies å ha en skadevirkning på krafthandel.

Vi vil først vurdere vilkåret «*uriktig eller villedende*». Deretter vil vi i punkt 7.2.4 vurdere vilkåret «*gir eller egnet til å gi*».

Som nevnt i punkt 6.2.5 er økonomisk tilbakeholdelse av kapasitet en praksis som typisk kan gi uriktige eller villedende signaler, ettersom budprisene da ikke reflekterer de fundamentale markedsforholdene.

Ved vurderingen av om det foreligger ulovlig økonomisk tilbakeholdelse av kapasitet er det først relevant å vurdere om SFE har tilbudt kapasitet til en pris som ikke reflekterer marginalkostnaden. Deretter er det relevant å vurdere om SFE hadde en legitim grunn til å tilby ressursene over marginalkostnad, for eksempel at budet reflekterer alternativkostnaden, slik SFE også har anført i kommentarer til vårt opprinnelige varsel. Til slutt må det gjøres en vurdering av om alternativkostnaden kan begrunnes, og er basert på realistiske antakelser.

SFE har ved flere anledninger lagt inn bud i RK for oppregulering på [redacted] MW basert på vannverdiberegninger, og ytterligere et bud på [redacted] MW til [redacted] EUR/MWh. Begge budene gjaldt kraft fra Mel kraftverk. Det dreier seg om [redacted] imesbud på [redacted] MWh til prisen [redacted] EUR/MWh i RK for oppregulering i perioden 23. januar 2023 til 31. januar 2024.

Når det gjelder budene som er lagt inn basert på vannverdiberegninger, legger RME til grunn at SFEs vannverdiberegninger reflekterer den sannsynlige verdien av vannet, og at disse budene reflekterer en reell alternativkostnad som er basert på realistiske antakelser. Saken dreier seg derfor ikke om disse budene.

For de siste [redacted] MW som er bydd inn til [redacted] EUR/MWh er spørsmålet om også denne kostnaden kan begrunnes og er basert på realistiske antakelser.

SFE opplyste først at selskapet som hovedregel har satt prisen på de siste [redacted] W til [redacted]. På den måten synliggjorde SFE at ressursene var tilgjengelige for Statnett, og Statnett kunne gjøre en nødvendig kost-nytte-vurdering. I følge SFE burde dette volumet på [redacted] MW være forbeholdt særlige tilfeller, siden deaktivering av dette budet samtidig med det andre budet på [redacted] MW ville være krevende å håndtere for SFE. SFE har videre opplyst at nøyaktig hvor stor ulempe en samtidig deaktivering ville utgjøre var avhengig av den konkrete situasjonen, og at dette ikke var mulig å estimere i forkant. Videre har SFE opplyst at det er svært vanskelig å beregne de reelle kostnadene for de ulike alternativene for å håndtere en samtidig deaktivering av begge budene.

I kommentarer til vårt opprinnelige varsel om vedtak og på etterfølgende spørsmål om nærmere redegjørelse, har SFE presentert beregninger som viser kostnadene knyttet til to av de tre alternativene. Det siste alternativet som innebærer å ikke deaktivere begge budene, altså ikke følge Statnetts instruks, vil være i strid med kravene i forskrift om systemansvaret § 8a. RME har derfor ikke vurdert dette alternativet nærmere.

SFE har til det opprinnelige varselet anført at selskapet i forbindelse med utarbeidelsen av tilsvaret til varselet har vurdert ulike scenarioer nærmere, og i ettertid funnet at et ikke usannsynlig alternativ [redacted]

[redacted] Kostnaden ved dette er av usikkert omfang, men basert på vurderingene anslår SFE at samlet sannsynlighetsvektet kostnad og risikopåslag ligger godt over [redacted] EUR/MWh. SFE har videre anført at beregningene viser at SFEs opprinnelige, overordnede vurdering av at en samtidig deaktivering av begge budene kunne påføre SFE betydelige kostnader, i resultat var riktig.

Denne vurderingen er knyttet til det tredje alternativet,

Når det gjelder kostnader knyttet til det første alternativet, som er å flytte deaktiveringen til [REDACTED] så opplyser SFE at netto kostnad for Mel Kraftverk ved nedregulering av [REDACTED] fremfor Mel, tilsvarer differansen mellom vannverdi for [REDACTED] og Mel Kraftverk. I tillegg kommer administrasjonskostnader (anslått til [REDACTED] EUR/MWh). Ved en vannverdi for Mel Kraftverk på [REDACTED] EUR/MWh og en vannverdi for [REDACTED] på [REDACTED] EUR/MWh, vil kostnaden ved å flytte deaktiveringen til [REDACTED] utgjøre [REDACTED] EUR/MWh.

Videre har SFE på spørsmål fra RME beregnet at [REDACTED] kunne blitt nedregulert med [REDACTED] MW i overkant av [REDACTED] % av de aktuelle timene. SFE opplyser at nøyaktig hvor mange og hvilke av de timene [REDACTED] kunne ha blitt nedregulert var det ikke mulig å vite sikkert på forhånd, da det ikke nødvendigvis følger av produksjonsplanene for [REDACTED]

Forbudet mot markedsmanipulasjon innebærer at aktørenes budgivning skal reflektere de fundamentale forholdene i markedet og reelle kostnader, jf. punkt 6.2.4 over. RME mener at aktørene kan prise inn risiko, men den konkrete budprisen må alltid kunne begrunnes. I dette tilfellet dreier det seg om det siste delmarkedet før driftstimen. Den faktiske alternativkostnaden er da verdien av å tilby kraften i dette markedet eller spare vannet til senere. Verdien av å spare vannet til senere tilsvarer vannverdien. SFE har oppgitt at budene er lagt inn til en pris over vannverdi, og må dermed kunne begrunne at en budpris til [REDACTED] EUR/MWh reflekterte de reelle kostnadene knyttet til risikoen for samtidig deaktivering av begge budene.

RME mottok ikke informasjon som tilsa at SFE hadde beregnet den reelle kostnaden knyttet til å håndtere en samtidig deaktivering av begge budene før RME varslet vedtak i august 2025. SFE opplyste da at selskapet hadde hatt en sjablongmessig tilnærming ved prisingen av de aktuelle MW fordi det var svært vanskelig å beregne de reelle kostnadene for de ulike alternativene.

I det opprinnelige varselet la derfor RME til grunn at SFE ikke hadde sannsynliggjort at [REDACTED] administrativ håndtering ville utgjøre en kostnad som tilsa en budpris på [REDACTED] EUR/MWh i RK for oppregulering. RME la også til grunn at SFE heller ikke hadde gitt opplysninger som tilsa at de andre alternativene innebar en risiko og kostnad som tilsa en budpris på [REDACTED] UR/MWh.

I etterkant av det opprinnelige varselet om vedtak har SFE vurdert ulike scenarier og kostnadene knyttet til disse nærmere, ref. avsnitt 3.5.2.2. Basert på tilsvaret til varselet og informasjon i møte, har RME under tvil kommet fram til at disse beregningene viser den reelle kostnaden, og kan legges til grunn ved vurdering av om budgivningen innebærer markedsmanipulasjon. Grunnen til at RME har vært i tvil, er at disse beregningene har blitt lagt frem etter at SFE mottok det opprinnelige varsel om vedtak. RME mener likevel det er sannsynlig at disse beregningene representerer de reelle kostnadene.

SFEs beregninger for det tredje alternativet viser en sannsynlighetsvektet kostnad og risikopåslag som ligger godt over █████ EUR/MWh. Kostnaden ved flytting av deaktiveringen til █████ er vesentlig lavere enn dette. I SFEs regneeksempel er den beregnet til █████ EUR/MWh. Ved andre vannverdier vil kostnaden kunne bli noe høyere eller lavere enn i eksempelet, avhengig av forholdet mellom vannverdiene i de to verkene. Kostnaden vil i alle tilfeller være over █████ EUR/MWh.

SFE har på spørsmål fra RME beregnet at █████ kunne blitt nedregulert med █████ MW i overkant av █████ % av de aktuelle timene. SFE opplyser at nøyaktig hvor mange og hvilke av de █████ timene █████ kunne ha blitt nedregulert var det ikke mulig å vite sikkert på forhånd, da dette ikke nødvendigvis følger av produksjonsplanene for █████.

Produksjonsplan skal rapporteres til Statnett innen kl. 16 dagen før driftsdøgnet, og kan oppdateres inntil 45 minutter før driftstimen. RME mener at det ville vært mulig for SFE å undersøke nærmere i hvilke timer det var planlagt at █████ skulle produsere i forkant av budgivingen. Videre finner RME at SFE kunne satt budprisen basert på sannsynligheten for at █████ da ville produsere.

Oppsummert mener RME at budprisen bør settes basert på det mest sannsynlige alternativet, og ikke sjablongmessig basert på det dyreste alternativet.

RME mener at SFE ved å by inn kraften til █████ EUR/MWh i de tilfellene hvor det var sannsynlig at deaktiveringen kunne flyttes til █████ har unnlatt å foreta en reell vurdering av kostnaden. RME mener de █████ MW i disse tilfellene var priset uriktig. Dette anslår RME til å utgjøre rundt █████ % av budene i den relevante perioden.

7.2.4 Prisen på SFEs bud «gav eller var egnet til å gi» et uriktig eller villedende signal

Det er ikke nødvendig å påvise en kvantifiserbar virkning av SFEs budgiving i RK. Det er tilstrekkelig at budgivingen har vært «egnet til» å gi et uriktig eller villedende signal.

Ulovlig økonomisk tilbakeholdelse av kapasitet er en praksis som typisk vil være egnet til å gi et uriktig eller villedende signal om tilbud, etterspørsel eller pris. Det er riktig som SFE påpeker at små volum i enkelte markeder kan tilsa at budgivingen ikke er egnet til å gi et uriktig signal. Tallene SFE viser til i den forbindelse er etter RMEs forståelse tall for total installert effekt i budområdet og gjennomsnittlig volum som tilbys i døgnet. RMEs uttalelser i Europower som SFE viser til, omhandlet spørsmål knyttet til budgiving i døgnet. I denne saken er det imidlertid tale om bud i RK. RME ser på de spesifikke egenskapene til det aktuelle markedet når vi vurderer om vilkårene for markedsmanipulasjon er oppfylt. RK har en helt annen likviditet enn døgnet. Terskelen for hvilke volum som er egnet til å gi villedende signaler vil være betydelig lavere i RK enn i døgnet. I RK er et volum på █████ MW et relativt stort volum. Et volum på █████ MW vil derfor kunne være egnet til å gi et uriktig eller villedende signal i RK, selv om et tilsvarende volum ikke vil være egnet til å vilde i døgnet.

RME mener det er sannsynlig at SFEs agering var egnet til å påvirke aktiveringsrekkefølgen i RK. I de tilfeller hvor prisen i RK ble høyere enn SFEs alternativkostnad ved å flytte deaktiveringen til █████ ville SFEs bud blitt aktivert. RK-prisen ville i disse tilfellene blitt lavere enn den ble. Dette har betydning for øvrige markedsaktører, som ville fått en lavere ubalansekostnad.

Basert på informasjonen mottatt fra SFE, ville kostnaden for deaktivering av [REDACTED] være [REDACTED] EUR/MWh pluss differansen i vannverdi mellom Mel og [REDACTED]. SFE har selv beregnet et eksempel hvor differansen i vannverdi er på [REDACTED] EUR/MWh, slik at kostnaden ville vært [REDACTED] EUR/MWh. RME har ikke dokumentasjon som viser vannverdien for de to kraftverkene i hele perioden. SFE har heller ikke tilsendt slik dokumentasjon. Vi har derfor ikke hatt mulighet til å beregne differansen i vannverdi mellom kraftverkene.

RME mener likevel det er sannsynlig at SFEs budpris ville vært lavere enn RK-prisen i enkelte tilfeller i perioden.

Videre tilsier antallet bud med høy pris at SFEs agering var egnet til å gi uriktige eller villedende signaler om pris. Gjentakende tilfeller vil øke sannsynligheten for at ageringen vil få betydning for markedet. Om Statnett har behov for å kjøpe et volum i RK er også avhengig av de konkrete driftsforholdene den enkelte dag og time. Det kan være tilfeldig om Statnett har behov for mye eller lite reserver. Dette i sammenheng med at likviditeten i balansemarkedene er markant lavere enn i døgnetmarkedet, gjør at det skal mindre til før et bud er egnet til å gi villedende signaler i RK.

Samlet mener RME at SFEs agering ved å legge inn [REDACTED] MW til [REDACTED] EUR/MWh var «egnet til å gi» et villedende signal om pris i RK i de tilfeller det var sannsynlig at deaktivering kunne flyttes til [REDACTED]

RME mener også at SFE gav den kjøpende side (som i dette markedet er Statnett) et villedende signal om pris i de samme tilfellene, ved at SFE signaliserte at de [REDACTED] W hadde en høyere pris enn de reelt sett hadde.

RME mener det er klar sannsynlighetsovervekt for at SFEs atferd oppfyller den objektive gjerningsbeskrivelsen i NEM § 5-1 syvende definisjon bokstav a), og innebærer overtredelse av forbudsbestemmelsen i NEM § 5-4. Budgivningen medførte en potensiell skade på markedet og er rettsstridig.²⁰

7.3 SFEs har ikke brutt forbudet mot markedsmanipulasjon ved budgivningen i RKOM-H

Det er RMEs vurdering at de [REDACTED] W priset til [REDACTED] EUR/MWh ble økonomisk tilbakeholdt fra RK i de tilfellene hvor det var sannsynlig at deaktiveringen kunne flyttes til [REDACTED]

RME har derfor vurdert om det forhold at SFE tilbød disse [REDACTED] MW i RKOM-H, selv om SFE visste at de ville prise disse [REDACTED] MW til [REDACTED] RK for å redusere muligheten for tilslag, også innebærer markedsmanipulasjon i RKOM-H.

²⁰ Se i den forbindelse HR-2019-1447-U, avsnitt 33

Som tilbyder i RKOM blir aktørene som legger inn bud kompensert for å stille ressursene tilgjengelig i RK. SFE forplikter seg til å kunne stille ressurser til rådighet i RK når de får tilslag på bud i RKOM-H. Ifølge SFEs kommentarer til det opprinnelige varselet, var [redacted] av de [redacted] budene i RK uten tilsvarende forpliktelse i RKOM. Videre har SFE anført at budene i RKOM heller ikke kun var knyttet kun til Mel kraftverk slik RME la til grunn i det opprinnelige varselet, men også til [redacted]

RME har ikke fått opplysninger fra SFE om hvor mange tilfeller budene knyttet til Mel som ble priset til [redacted] EUR/MWh var nødvendige for å dekke en forpliktelse som følge av tilslag i RKOM-H. RME har derfor heller ikke informasjon om i hvor mange tilfeller det var sannsynlig at deaktiveringen kunne flyttes til [redacted] når SFE fikk tilslag i RKOM-H knyttet til Mel kraftverk.

RME legger likevel til grunn at det er tilfeller hvor SFE har fått tilslag i RKOM-H og de siste [redacted] MW ble priset til [redacted] EUR/MWh, selv om det var sannsynlig at deaktiveringen kunne flyttes til [redacted]. SFE har i disse tilfellene tilbudt og fått betalt for en ressurs i RKOM-H, samtidig som SFE visste at ressursen ville bli priset til [redacted] i RK, selv om det var sannsynlig at kostnaden var vesentlig lavere. Dette kan tale for at SFE har gitt Statnett et villedende signal om tilgjengeligheten av disse [redacted] MW, og dermed om tilbudet av reserver i RKOM-H.

Samtidig viser RMEs gjennomgang av data at SFE har budt inn i RK i samsvar med forpliktelsen selskapet har påtatt seg i RKOM-H. Det vil si at SFE har lagt inn bud i RK tilsvarende forpliktelsen de har ved tilslag i RKOM-H. SFE har videre opplyst at SFE ville være i stand til å levere hele volumet som var bydd inn i RKOM-H, og at det var mulig å håndtere en situasjon hvor [redacted] MW ble deaktivert samtidig.

RME har derfor under tvil kommet frem til at det ikke er grunnlag for å konkludere med at SFEs agering i RKOM-H har vært egnet til å gi Statnett villedende signaler om tilbud og/eller pris i RKOM-H. Hovedproblemet med SFEs agering var at de aktuelle [redacted] MW ikke ble priset til den reelle kostnaden i RK i de tilfellene hvor det var sannsynlig at deaktiveringen kunne flyttes til [redacted]

7.4 Økonomiske konsekvenser av SFEs budgivning

På grunn av den høye prisen har SFE ikke fått tilslag på budet som var priset til [redacted] EUR/MWh i RK.

De økonomiske konsekvensene i RK er vanskelige å stadfeste fordi den korrekte budprisen avhenger av vannverdien i Mel kraftverk sammenlignet med [redacted]. RME har derfor ikke forsøkt å estimere hvilken pris SFE skulle ha lagt inn budet i RK til i løpet av perioden. RME har da heller ikke mulighet til å beregne den mulige økte ubalansekostnaden som følge av at andre dyrere ressurser eventuelt har blitt aktivert i RK.

Differansen mellom [redacted] EUR/MWh som de [redacted] MW ble priset til, og den egentlige kostnaden basert på administrasjonskostnad og vannverdiene i Mel og [redacted] er sannsynligvis vesentlig i flere av de aktuelle tilfellene. RME legger derfor til grunn at budprisen for de [redacted] MW i flere tilfeller skulle vært på et nivå som hadde medført at de ekstra [redacted] MW sannsynligvis ville blitt aktivert. RME mener derfor det er sannsynlig at den høye prisingen av de [redacted] MW hadde en økonomisk konsekvens i RK, selv om det ikke har vært mulig å kvantifisere denne.

8 Vurdering av overtredelsesgebyr

8.1 RMEs myndighet til å ilegge overtredelsesgebyr

RME har myndighet til å ilegge overtredelsesgebyr etter energiloven § 10-7 annet ledd nr. 4. Det følger av bestemmelsen at reguleringsmyndigheten kan ilegge overtredelsesgebyr etter reglene i forvaltningsloven § 44 til den som forsettlig eller uaktsomt overtrer forskrift, når det i forskriften er særskilt bestemt at overtredelse kan medføre overtredelsesgebyr.²¹

NEM § 8-3 bestemmer særskilt at den som forsettlig eller uaktsomt overtrer eller medvirker til overtredelse av forbudet mot markedsmanipulasjon i NEM § 5-2 første ledd og § 5-4 kan ilegges overtredelsesgebyr.

Dersom bestemmelser som nevnt i energiloven § 10-7 annet ledd nr. 4 er overtrådt av noen som har handlet på vegne av et foretak, kan overtredelsesgebyr ilegges foretaket etter reglene i forvaltningsloven § 44, jf. § 46. Det følger av energiloven § 10-7 fjerde ledd. Overtredelsen må være begått av noen som har opptrådt «på vegne av foretaket». Dette innebærer ifølge forarbeidene²² at personen må ha positiv hjemmel for å handle. Ansatte omfattes av bestemmelsen, og det er ikke noe krav om at det er ledende ansatte i selskapet. Ved avgjørelsen av om overtredelsesgebyr skal ilegges et foretak og ved individuell utmåling av gebyret, skal det særlig legges vekt på blant annet momentene i forvaltningsloven § 46 annet ledd, jf. energiloven § 10-7(4) jf. (3).

8.2 Klarhetskravet i EMK art. 7 er oppfylt

Det er riktig som SFE har anført at overtredelsesgebyr etter NEM § 10-7 annet ledd nr. 4 er å regne som straff etter den europeiske menneskerettighetskonvensjon²³ (EMK). Kravet til klar lovhjemmel i EMK art. 7 kommer til anvendelse ved illeggelse av overtredelsesgebyr for brudd på bestemmelsen. RME mener imidlertid at kravet til tilstrekkelig klar lovhjemmel er oppfylt når det gjelder overtredelse av NEM § 5-4, jf. § 5-1 syvende definisjon bokstav a).

Innledningsvis påpeker RME at vi legger overtredelsesgebyr for brudd på NEM § 5-4, jf. § 5-1 syvende definisjon bokstav a), og ikke ACER-veilederen.

²¹ Etter forvaltningsloven § 44 annet ledd kan overtredelsesgebyr ilegges etter faste satser eller utmåles i det enkelte tilfelle innenfor en øvre ramme som må fastsettes i eller i medhold av lov. Departementet kan gi forskrift om slike rammer. En slik forskrift som definerer øvre ramme eller satser er ikke vedtatt for bestemmelsene vi her varsler overtredelsesgebyr for. I henhold til en tolkningsuttalelse fra lovavdelingen datert 13. desember 2022 til Barne- og familiedepartementet drøfter lovavdelingen betydningen av at slike øvre rammer ikke er vedtatt. Vi viser til vurderingene som fremkommer der, som i stor grad er parallelle med tilfellet i vår sak. Etter RMEs vurdering har vi fortsatt hjemmel til å ilegge overtredelsesgebyr, til tross for at det i strid med forvaltningsloven § 44 annet ledd ikke er vedtatt en øvre ramme for overtredelsesgebyr for brudd på de relevante bestemmelsene.

²² Ot. Prp. Nr. 8 (2003-2004), punkt 3.5

²³ [European Convention on Human Rights](#)

REMIT og ACER-veilederen utgjør imidlertid relevante tolkningsmomenter for bestemmelsen. Videre mener RME at REMIT og ACER-veilederen er gitt økt rettskildemessig vekt gjennom å være eksplisitt nevnt i merknad til NEM § 5-4 (tidligere energilovforskriften § 8-4).²⁴ Dette er også lagt til grunn av Energiklagenemnda i sak 2024/0329 avsnitt 102.

Klarhetskravet har ifølge praksis fra den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) to sider. Den ene relatert til klarhet ved utformingen av bestemmelsen som er overtrådt og det andre til den aktuelle handlingen. Angående selve bestemmelsen legger EMD til grunn at klarhetskravet er oppfylt der personen ut fra de nasjonale domstolers fortolkning av bestemmelsen i praksis kan vite hvilke handlinger og unnlatelser som vil kunne medføre straffeansvar, jf. bl.a. Kokkinakis v. Hellas.²⁵ I tillegg til et krav til klarhet ved utformingen av bestemmelser, innebærer klarhetskravet i EMK art. 7 også et krav til at de aktuelle handlingene klart er omfattet av den relevante bestemmelsen.

RME mener det er helt klart at NEM § 5-4, jf. § 5-1 syvende definisjon bokstav a), oppfyller kravet til klarhet ved bestemmelsens utforming. Utgangspunktet er at bestemmelsen må tolkes etter alminnelig juridisk metode, men slik at selve tolkningsresultatet har tilstrekkelig forankring i loven, slik at hensynet til forutberegnelighet ivaretas, jf. blant annet HR-2019-900-A Eksportkontroll og HR-2020-2019-A.

Etter RMEs oppfatning er det helt klart at bestemmelsen er ment å omfatte budgivning som ikke er basert på fundamentale markedsforhold, og at økonomisk tilbakeholdelse av kapasitet kan falle inn under ordlyden. Vilkårene «uriktig eller villedende» og «gir eller egnet til å gi» er vilkår som må tolkes, og hvor det må brukes skjønn. Formålet med forbudet mot markedsmanipulasjon er å ramme praksis som vil være skadelig for krafthandelen og tilliten til kraftmarkedene. Det vil være umulig å skrive en lovhjemmel som presist angir alle tilfeller som kan rammes av dette forbudet. Forbudsbestemmelsen må derfor være av skønnsmessig karakter, med vide begreper som kan ramme flere ulike typer handlinger. Dette er ikke til hinder for at klarhetskravet kan være oppfylt, se også uttalelser fra EMD i sakene *Sunday Times mot Storbritannia* og *Cantoni mot Frankrike*. Energiklagenemnda har også akseptert overtredelsesgebyr i sak 2024/0429 Boliden Odda, for brudd på forbudet mot markedsmanipulasjon. RME mener derfor det er klart at utformingen av bestemmelsen i seg selv ikke er til hinder for illeggelse av overtredelsesgebyr.

RME mener videre det er fullt mulig ved en alminnelig tolkning av bestemmelsen i NEM § 5-4 å finne frem til at økonomisk tilbakeholdelse av kapasitet kan være ulovlig. RME mener allerede bestemmelsens ordlyd peker på at det vil være ulovlig å holde tilbake kapasitet gjennom høye budpriser selv om det ville vært lønnsomt å selge til lavere priser. Disse høye budprisene vil gi et «uriktig eller villedende signal om tilbud» i det relevante markedet.

²⁴ Se [Forskrift om endring i forskrift om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. \(energilovforskriften\) - Lovdata](#)

²⁵ Kokkinakis mot Hellas ([EMD-1988-14307](#))

Det følger også av forarbeidene til NEM § 5-4 at bestemmelsen er bygget på tilsvarende bestemmelser i REMIT. Videre fremgår det av forarbeidene at veiledning fra ACER om bestemmelsene i REMIT vil bli tillagt vekt ved tolkningen. På side 21 i Forslag til endring i energilovforskriften 3/2017 står det følgende i kommentaren til daværende § 8-4 forbud mot markedsmanipulasjon:

«Ordlyden i bestemmelsen er harmonisert med tilsvarende bestemmelse i REMIT. I ACERs veiledning er det nærmere informasjon om hva slags typer atferd som kan utgjøre markedsmanipulasjon.»

Av ACERs veileder fremgår det at det kan foreligge ulovlig tilbakeholdelse av kapasitet dersom en ressurs ikke er priset til marginalkostnad, inkludert alternativkostnad. Det er derfor RMEs syn at det ved hjelp av alminnelig juridisk metode hadde vært mulig å finne ut at SFEs budgivning med stor sannsynlighet ville være ulovlig i de tilfeller hvor deaktivering kunne flyttes til [REDACTED] et må også legges vekt på at SFE er en profesjonell aktør.²⁶ SFE kunne ved juridisk rådgivning oppdaget at selskapet befant seg i en risikosone med tanke på kravet til å ikke gi «villedende eller uriktige» signaler.²⁷

Til slutt mener RME det er helt klart at SFEs agering er omfattet av bestemmelsen i de tilfellene der deaktiveringen av de siste [REDACTED] MW kunne flyttes til [REDACTED]. I disse tilfellene har SFE unnlatt å foreta en reell vurdering av om flytting var mulig og i stedet satt prisen sjablongmessig til [REDACTED]. De har dermed ikke foretatt en reell vurdering ved prising av budene i disse tilfellene hvor det var sannsynlig at kostnaden var vesentlig lavere enn [REDACTED] UR/MWh.

Etter RMEs vurdering er SFEs agering i kjernen av det forbudet mot markedsmanipulasjon i NEM § 5-4 jf. § 5-1 syvende definisjon bokstav a) er ment å ramme.

RME mener derfor klarhetskravet i EMK art. 7 er oppfylt.

8.3 Skyldkrav for å ilegge overtredelsesgebyr

Det er et vilkår for å kunne ilegge overtredelsesgebyr overfor foretak at den eller de som har opptrådt på vegne av foretaket, har utvist uaktsomhet eller forsett. Det følger av rettspraksis at alminnelig uaktsomhet er tilstrekkelig.²⁸ Graden av skyld vil imidlertid kunne vektlegges ved utmåling av overtredelsesgebyr.

Kravet til uaktsomhet innebærer at den ansvarlige må ha visst eller burde ha visst at handlingen er i strid med kravet til forsvarlig opptreden, og at det ut fra personens egne forutsetninger er grunnlag for å bebreide vedkommende, jf. definisjonen i straffeloven²⁹ § 23.

²⁶ Se EMD-sak Cantoni mot Frankrike

²⁷ Se i den forbindelse også Energiklagenemndas vedtak 2025/1705 avsnitt 81

²⁸ Se Høyesteretts dom av 15. april 2021 (HR-2021-797-A) og den tolkningen som ble lagt til grunn av EMDs storkammeravgjørelse i G.I.E.M. S.r.l med flere mot Italia. Denne rettspraksisen førte til at den tidligere generelle regelen i forvaltningsloven § 46 første ledd ble endret sommeren 2022 til å kreve uaktsomhet som skyldkrav for at administrativ foretakssanksjon skal kunne ilegges.

²⁹ [Lov om straff \(straffeloven\) - Lovdata](#)

I tilfeller hvor det er tale om å sanksjonere brudd på reguleringslovgivning som retter seg mot næringsvirksomhet, vil det normalt gjelde en streng aktsomhetsnorm. Foretak som driver økonomisk virksomhet forutsettes å sette seg godt inn i den reguleringen som gjelder foretakets virksomhet. Dermed skal det lite til for å konstatere uaktsomhet ved brudd på slik regulering. Ansvar vil i praksis ligge tett opp mot det som fulgte av tidligere lovgivning, nemlig et objektivt ansvar med unntak av hendelige uhell og force majeure.³⁰

Kravet til subjektiv skyld kan være oppfylt der det kan påvises at selskapet er ansvarlig ved anonyme eller kumulative feil.³¹ Det betyr at foretaket kan holdes ansvarlig også i tilfeller der individuelle gjerningspersoner ikke kan identifiseres (anonyme feil), eller for summen av flere personers handlinger uten at noen av feilene er grove nok til å medføre ansvar for den enkelte personen (kumulative feil).

8.4 Det gjelder et skjerpet beviskrav for illeggelse av overtredelsesgebyr

I rettspraksis³² er det oppstilt et skjerpet beviskrav for illeggelse av overtredelsesgebyr. Det kreves kvalifisert sannsynlighetsovervekt. Tilsvarende legges til grunn i forarbeidene til energiloven § 10-7, der departementet skriver at siden overtredelsesgebyr er en administrativ sanksjon, er det bevismessig et krav om kvalifisert sannsynlighetsovervekt³³. RME legger til grunn at dette beviskravet gjelder ved vurderingen av både subjektive og objektive vilkår, og ved vektlegging av skyldgraden som ledd i utmålingen av reaksjon.

8.5 SFE har handlet uaktsomt

Som det fremgår av punkt 7.2 mener RME det er klar sannsynlighetsovervekt for at de objektive vilkårene for markedsmanipulasjon i RK er oppfylt for flere hendelser i perioden 23. januar 2023 til 31. januar 2024. I det følgende vil vi vurdere om de subjektive vilkårene er oppfylt.

Vurderingen av hvorvidt de som har handlet på vegne av SFE har opptrådt uaktsomt, foretas med utgangspunkt i kravet til alminnelig aktsomhet. Denne skjønnsmessige helhetsvurderingen tar utgangspunkt i hvordan den eller de som har opptrådt på vegne av SFE burde handlet, sammenlignet med hvordan de faktisk handlet. Det er ikke en forutsetning for illeggelse av overtredelsesgebyr at en enkeltperson har utvist uaktsomhet, men det avgjørende er om virksomheten burde ha klart å unngå overtredelsen.³⁴ SFE har i tilsvaret til det opprinnelige varselet anført at et ikke usannsynlig alternativ [redacted], og at samlet sannsynlighetsvektet kostnad og risikopåslag ved dette ligger godt over [redacted] EUR/MWh. Videre har SFE opplyst om at kostnaden ved å flytte deaktiveringen til [redacted] er vesentlig lavere enn dette. SFE har på spørsmål fra RME beregnet at [redacted] kunne blitt nedregulert med [redacted] MW i overkant a [redacted] % av de aktuelle

³⁰ Prop.81 L (2021-2022) punkt 5.5

³¹ Prop.81 L (2021-2022) punkt 6.4

³² Rt. 2012 s.1556, lagt til grunn at det generelt gjelder et minstekrav om «klar sannsynlighetsovervekt» ved vilkår for illeggelse av administrative sanksjoner som har karakter av straff etter EMK artikkel 6.

³³ Prop. 100 L (2019-2020) punkt 5.2.1. til endringer i energiloven (administrative reaksjoner og sanksjoner) energiloven § 10-7.

³⁴ Se Energiklagenemndas uttalelser i sak 2025/1705

timene. SFE priset likevel ressursen sjablongmessig basert på det dyreste alternativet, også i de tilfeller det var sannsynlig at deaktivering kunne flyttes til [redacted] ved behov.

SFE opplyser at nøyaktig hvor mange og hvilke av de [redacted] timene [redacted] kunne ha blitt nedregulert var det ikke mulig å vite sikkert på forhånd, da dette ikke nødvendigvis følger av produksjonsplanene for [redacted]

Produksjonsplan skal rapporteres til Statnett innen kl. 16 dagen før driftsdøgnet, og kan oppdateres inntil 45 minutter før driftstimen. SFE hadde derfor mulighet til å undersøke nærmere i hvilke timer det var planlagt at [redacted] skulle produsere i forkant av budgivningen. RME mener SFE basert på dette kunne priset budene basert på sannsynligheten for at [redacted] ville være tilgjengelig for deaktivering.

RME mener SFE kunne forebygget bruddene ved å ha bedre interne rutiner for sin budgivning. RME mener det hadde vært mulig å innføre en rutine hvor sannsynligheten for at [redacted] ville være tilgjengelig ble hensyntatt. I de tilfellene hvor [redacted] sannsynligvis ville være tilgjengelig, skulle de aktuelle [redacted] MW blitt priset til kostnaden ved å deaktivere [redacted] istedenfor Mel.

Videre mener RME det må forventes at et produksjonsselskap selv gjør seg kjent med reglene for markedsatferd eller henter inn bistand til dette. SFE kunne avdekket at praksisen ved å alltid by inn de siste [redacted] MW til en pris på [redacted] EUR/MWh mest sannsynlig ville være ulovlig i de tilfeller hvor det fantes et billigere alternativ enn [redacted]

RME finner etter en helhetsvurdering at det er bevist med klar sannsynlighetsovervekt at den eller de som handlet på vegne av SFE, har handlet uaktsomt.

8.6 RMEs vurdering av om overtredelsesgebyr skal ilegges

Avgjørelsen av om overtredelsesgebyr skal ilegges, skal skje etter en skjønnsmessig helhetsvurdering. Forvaltningsloven § 46 annet ledd angir en rekke hensyn som skal tillegges vekt. Listen er ikke uttømmende. Det skal blant annet tas hensyn til følgende momenter når vi skal avgjøre om det skal ilegges overtredelsesgebyr, og hvordan det skal utmåles:

- sanksjonens preventive virkning
- overtredelsens grovhet, og om noen som handler på vegne av foretaket har utvist skyld
- om foretaket ved retningslinjer, instruksjon, opplæring, kontroll eller andre tiltak kunne ha forebygget overtredelsen
- om overtredelsen er begått for å fremme foretakets interesser
- om foretaket har hatt eller kunne oppnådd noen fordel ved overtredelsen
- om det foreligger gjentakelse
- foretakets økonomiske evne
- om andre reaksjoner som følge av lovbruddet blir ilagt foretaket eller noen som har handlet på vegne av det, blant annet om noen enkeltperson blir ilagt administrativ sanksjon eller straff

RME mener at det på bakgrunn av momentene i forvaltningsloven § 46, jf. energiloven § 10-7, skal ilegges overtredelsesgebyr for bruddet på NEM § 5-4 i dette tilfellet.

Mot å ilegge overtredelsesgebyr taler for det første at RME ikke har fattet vedtak eller sanksjonert samme type brudd overfor SFE tidligere. Det foreligger derfor ikke gjentakelse for brudd på NEM. Videre har RME ingen holdepunkter for at budgivningen ble foretatt for å fremme SFEs interesser. SFE har tvert imot opplyst at formålet med prisingen av de aktuelle MW var å signalisere at aktivisering av de MW ble forbeholdt situasjoner hvor det var en krise i kraftsystemet. SFE har heller ikke oppnådd noen fordel ved budgivningen i RK.

RME mener imidlertid det er flere forhold som taler for ileggelse av overtredelsesgebyr.

For det første var det helt klart at prisen på EUR/MWh i RK ikke hadde noen sammenheng med den reelle kostnaden for samtidig deaktivering i de tilfellene hvor det var sannsynlig at deaktiveringen kunne flyttes til . Dette anslås til å gjelde omkring % av de budene, det vil si omkring 350 bud. SFE har ikke vurdert om det var sannsynlig at det rimeligere alternativet, flytting av deaktiveringen til , kunne benyttes. Å prise bud kunstig høyt uten å foreta en reell vurdering av den faktiske kostnaden ligger i kjernen av ulovlig tilbakeholdelse av kapasitet. Dette gir helt klart et uriktig eller villedende signal om pris på et engrosenergiprodukt. Det fremgår også klart av ACERs veileder at dette er en praksis som rammes av forbudet mot markedsmanipulasjon.

Bruddet har videre pågått over en periode på over ett år. Både varigheten og omfanget av bruddet tilsier at saken er alvorlig, selv om omfanget er mindre enn det som ble lagt til grunn i opprinnelig varsel om vedtak.

SFE bestrider RMEs vurdering av bruddets grovhet, blant annet under henvisning til at det er tale om små volumer og at ingen aktører led noe økonomisk tap siden budene aldri ble aktivert. RME påpeker for det første at MW ikke er et lite volum i balansemarkedene. SFE ser ut til å legge volum i døgnmarkedet unnn for sin påstand. Videre er det RMEs vurdering at prisen i RK ville vært lavere ved flere anledninger i perioden, dersom SFE hadde priset de MW tilsvarende kostnaden ved å flytte en eventuell deaktivering til . I de tilfeller prisen i RK skulle vært lavere, har SFE sannsynligvis påført øvrige markedsaktører økte ubalansekostnader. SFE har ikke gitt RME tilstrekkelig informasjon som gjør det mulig å beregne disse økte kostnadene. RME mener det er sannsynlig at den høye prisingen av de MW hadde en økonomisk konsekvens i RK, selv om det ikke har vært mulig å kvantifisere denne.

Videre mener vi overtredelsesgebyr vil ha en allmennpreventiv virkning. Markedsatferdsreglene skal bidra til en samfunnsmessig rasjonell omsetning av kraft, i tråd med energilovens formål, jf. energiloven § 1-2. De skal sikre tillit til prisdannelsen i kraftmarkedene. Et av hovedprinsippene for utøvelsen av Statnetts systemansvar, er at Statnett skal utvikle markedsløsninger som bidrar til å sikre en effektiv utvikling og utnyttelse av kraftsystemet, jf. FoS § 4 bokstav c). Statnett skal videre i størst mulig utstrekning gjøre bruk av virkemidler som er basert på markedsmessige prinsipper, jf. FoS § 4 bokstav d). Dette skal bidra til en samfunnsmessig rasjonell omsetning av kraft, i tråd med energilovens formål, jf. energiloven § 1-2. For at disse markedene skal oppfylle sin funksjon, må også Statnett og øvrige markedsaktører kunne ha tillit til at aktørene som deltar legger inn bud som er reelle og korrekt priset. Dette fremkommer også klart i vilkårene for å delta i markedet. Uavhengig av virkningen i det enkelte tilfelle, vil et stort omfang av bud som ikke er priset korrekt skade denne tilliten. Det er derfor viktig å tydeliggjøre myndighetenes forventninger til markedsaktører ved prising og inngivelse av bud i kraftmarkedene. SFEs handlemåte i denne saken er etter RMEs vurdering egnet til å redusere tillitten til markedet.

SFE har i sin redegjørelse opplyst at selskapet ønsker å tilby mest mulig av den tilgjengelige fleksibiliteten til kraftverkene selskapene opererer, både av kommersielle grunner og fordi selskapet anser det som et samfunnsansvar å stille tilgjengelig fleksibilitet til rådighet ved for eksempel forsyningsutfordringer. SFE har også vist til e-post fra Statnett hvor Statnett skriver at en generell anbefaling om å vente på en tvangsmessig regulering er uheldig for effektiviteten i systemdriften. Statnett påpeker at aktørene har mulighet til å prise inn økonomisk risiko knyttet til aktivering av bud, også når kostnadene er usikre/potensielt høye. Dersom en aktør byr inn til en pris som fremstår urimelig høy, har Statnett anledning til å be om forklaring fra aktøren. Videre anbefaler Statnett aktørene om å ta kontakt dersom de er usikre på hva som kan tas hensyn til i budgivningen.

RME er enig i at det er positivt at aktører tilbyr mest mulig fleksibilitet i reservemarkedene. RME er også enig i at aktørene har mulighet til å prise inn risiko knyttet til aktivering av bud. Som nevnt i punkt 7.2.3 mener imidlertid RME at det følger klart av NEM § 5-4 jf. § 5-1, at kostnaden må være begrunnet og basert på realistiske antakelser. Selv om SFE ikke hadde til formål å manipulere markedet, er praksisen med å legge inn bud som ikke reflekterer den reelle kostnaden ved å aktivere ressursen, i strid med energilovens formål om en samfunnsmessig rasjonell omsetning av kraft. RME ønsker å forhindre at denne praksisen etablerer seg i markedet, og mener derfor at overtredelsesgebyr vil ha en allmennpreventiv virkning.

SFE kunne videre ha forebygget overtredelsen ved å foreta en reell vurdering av sannsynligheten for at deaktivering av de siste [redacted] MW kunne flyttes til [redacted], dersom det oppstod en samtidig deaktivering av [redacted] MW. Etter det RME har fått opplyst har ikke SFE foretatt noen slike beregninger, men valgt å sjablongmessig alltid prise de siste [redacted] MW til [redacted]. RME mener som nevnt over at det klart følger av forbudet mot markedsmanipulasjon at aktørene skal foreta en reell vurdering av kostnad. SFE kunne forebygget hendelsen ved å ha rutiner for å foreta og dokumentere en slik vurdering. RME legger her også vekt på at SFE er en profesjonell aktør, som det må forventes at setter seg inn i reglene om markedsatferd eller henter inn bistand til dette.

Etter en skjønnsmessig helhetsvurdering, der vi har lagt særlig vekt på varighet og omfang av bruddet, sanksjonens preventive virkning, at SFE kunne forebygget overtredelsene og formålet med markedsatferdsreglene, har RME kommet til at å ilegge overtredelsesgebyr er hensiktsmessig og riktig. SFE ilegges derfor et overtredelsesgebyr for brudd på forbudet mot markedsmanipulasjon i perioden 23. januar 2023 til 31. januar 2024, for de tilfellene der det var sannsynlig at deaktivering av de siste [REDACTED] MW kunne flyttes til [REDACTED].

8.7 Fastsettelse av gebyrets størrelse

Overtredelsesgebyret skal være virkningsfullt, stå i rimelig forhold til overtredelsen og virke avskrekkende. Dette innebærer at RME skal gjøre en konkret, skjønnsmessig vurdering i hvert enkelt tilfelle. Ved vurdering av gebyrets størrelse skal det legges vekt på de samme vurderingsmomentene som er gjennomgått i punkt 8.6. Vi viser derfor til vurderingene over.

Ved vurderingen av gebyrets størrelse tar RME normalt utgangspunkt i de økonomiske virkningene av bruddet og bruddets grovhet. Deretter vurderer vi om de øvrige momentene i fvl. § 46 trekker i formildende eller skjerpende retning, slik at gebyret enten skal reduseres eller økes. Til slutt vurderer vi hva som er et forholdsmessig gebyr i den aktuelle saken. Her vil vi se på selskapets økonomiske evne, samt RMEs tidligere praksis.

De økonomiske virkningene i RK er vanskelige å tallfeste. RME har ikke mottatt tilstrekkelig informasjon fra SFE som gjør det mulig å fastslå i hvilke timer det var sannsynlig at [REDACTED] ville produsere [REDACTED] MW eller mer, eller hvilken kostnad det ville hatt å flytte deaktiveringen til [REDACTED] i disse timene. Det har derfor ikke vært mulig å beregne hva prisen i RK ville blitt i de aktuelle timene, eller å tallfeste ulempene for øvrige markedsaktører i form av høyere ubalansekostnader. Siden vi ikke kan tallfeste noen økonomiske virkninger i RK, tillegges ikke dette momentet betydning i noen retning.

I vurderingen har vi særlig sett hen til overtredelsens grovhet. Markedsmanipulasjon er i seg selv en alvorlig overtredelse, og en slik handling har potensiale for å svekke tilliten til prisdannelsen i RK. I sak 2024/0329 uttalte Energiklagenemnda at allmennpreventive hensyn og hensynet til reglernes effektivitet tilsier at det må utmåles gebyr av en viss størrelse ved brudd på reglene om markedsmanipulasjon. I likhet med sak 2024/0329 mener RME at SFEs agering ligger i kjernen av forbudet mot markedsmanipulasjon. RME mener også at det er klart at SFEs agering, det vil si unnlattelse av å foreta en reell vurdering av om deaktivering av de siste [REDACTED] MW kunne flyttes til [REDACTED] og prise budet deretter, er omfattet av forbudet.

Utover overtredelsens karakter finner RME også at andre forhold gjør at overtredelsen i denne saken er grov. Det er tale om et stort antall brudd (omtrent 350) som har funnet sted over en lengre periode. I tidligere saker hvor overtredelsesgebyr har blitt ilagt, har det vært tale om hendelser som har funnet sted i en periode på et par uker eller dager. Sammenlignet med disse sakene er denne saken av et stort omfang. Sett hen til overtredelsens grovhet bør overtredelsesgebyret være av en viss størrelse.

RME har deretter vurdert om øvrige momenter i fvl. § 46 trekker i formildende eller skjerpende retning. Som formildende omstendigheter legger RME vekt på at vi ikke har fattet vedtak eller sanksjonert samme type brudd overfor SFE tidligere, og at SFE nå har stanset praksisen denne saken gjelder. I etterkant av det opprinnelige varselet om vedtak, har SFE fremlagt beregninger for

kostnaden. RME finner som nevnt at ■■■ % av budene som det opprinnelige varslet gjelder er priset basert på en reell kostnad. Dette oppdaterte varselet gjelder dermed ■■■ av budene som det opprinnelige varslet omfattet. Reduksjonen i omfanget av saken tillegges også vekt i formildende retning sammenlignet med det opprinnelige varslet. I skjerpende retning trekker imidlertid at selskapet kunne forebygget overtredelsen, samt formålet med markedsatferdsreglene.

Etter fvl. § 46 er det relevant å se hen til foretakets økonomiske evne i utmålingen av et overtredelsesgebyr. Også morselskapets økonomi kan tas med i vurderingen.³⁵ Ifølge morsselskapet Sogn og Fjordane Energi sin årsrapport for 2024³⁶ var omsetning og driftsresultat for segmentet «Energi» henholdsvis 2 335 MNOK og 755 MNOK i 2023. Tilsvarende tall for 2024 var 1 902 MNOK og 470 MNOK. Ifølge informasjon i årsrapporten for 2023 som er tilgjengelig i Brønnøysundregisteret var SFEs omsetning 2 324 MNOK og driftsresultatet 470 MNOK i 2023.³⁷ RME forstår det derfor slik at segmentet «Energi» og SFEs virksomhet ikke er helt sammenfallende, men at omsetningen for segmentet «Energi» likevel gir et godt bilde av SFEs omsetning. Oppgitt driftsresultat for 2023 i årsrapporten er høyere enn driftsresultatet som er oppgitt på Proff. RME antar at dette også gjelder for 2024, og at driftsresultatet på 470 MNOK i 2024 for segmentet «Energi» er høyere enn SFEs driftsresultat i 2024.

Foretakets økonomiske evne tilsier et gebyr av et visst omfang for at det skal ha en virkning. Ettersom det ikke er etablert øvre rammer for størrelsen på et gebyr i tråd med fvl. § 46 for de relevante bestemmelsene i saken, mener RME at vi ikke bør legge oss i det øvre sjiktet for hva vi mener er et forholdsmessig gebyr.

RME mener et overtredelsesgebyr på 3 MNOK vil være forholdsmessig gitt alvoret i saken og de skjerpende og formildende omstendigheter som her er drøftet. Overtredelsesgebyr i denne størrelsesorden vil heller ikke virke uforholdsmessig ut fra aktørens økonomiske situasjon eller sammenlignbare saker.

Gebyret vil ligge noe lavere enn gebyrene som tidligere er vedtatt overfor Boliden Odda AS og Energi Danmark AS. I den forbindelse har RME lagt vekt på at Boliden Odda ikke kunne levere ressursen de fikk betalt for å levere. Boliden Odda utviste også større grad av skyld. Til sammenligning kunne SFE levere ressursen, men den var priset for høyt i ■■■ % av tilfellene. Videre hadde Energi Danmarks atferd betydning for døgnmarkedet, og påvirket derfor mange flere markedsaktører inkludert forbrukere. Energi Danmark brøt også flere forbudsbestemmelser.

Etter en konkret, skjønnsmessig vurdering i denne saken varsler vi dermed et overtredelsesgebyr på 3 000 000 – tre millioner – norske kroner.

³⁵ Jf. Norsk Lovkommentar til forvaltningsloven, Jan Fridtjof Bernt, note 1124.

³⁶ [Finansielle rapporter | SFE](#) årsrapport 2024, side 36

³⁷ [Virksomhetsopplysninger - Brønnøysundregistrene](#)

9 Dere har rett til å klage

Dere kan klage på denne avgjørelsen til Energiklagenemda innen 3 uker fra vedtaket ble mottatt. Klagen skal sendes til rme@nve.no.

Se orientering om rett til å klage på siste side.

Med hilsen

Kristin Kolseth

Seniorrådgiver

Godkjent av Inger Cathrine Bugge
Seksjonssjef

Tore Langset
Direktør

Godkjent i henhold til RME sine interne rutiner.

Mottakerliste:

SFE AS

Kopimottakerliste:

Orientering om rett til å klage

Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	Du må adressere klagen til Energiklagenemnda, men sende den til RME. RMEs e-postadresse er: rme@nve.no . RME vurderer om vedtaket skal endres. Dersom RME ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til Energiklagenemnda.
Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden RME fattet vedtaket.
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be RME om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	Klagen bør være skriftlig. I klagen må du: - Skrive hvilket vedtak du klager på. - Skrive hvilket resultat du ønsker. - Opplyse om du klager innenfor fristen. - Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til RME for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på RMEs vedtak, og klagen er avgjort av Energiklagenemnda som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.
Sakskostnader	Dersom RME eller Energiklagenemnda endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.